

norsk FILATELISTISK TIDSSKRIFT

TIDSSKRIFT
FOR FRIMERKESAMLERE
UTGITT AV NORSK FILATELISTFORBUND

REDAKTØR: JARLE O. STENS DAL

Redaksjonens adresse:
Postboks 46 — Høvik

NR. 7-8

JULI-AUGUST 1944

3. ÅRG.

SVERIGES FRIMERKER

Av ABR. ODFJELL.

Her i Norge er der mange samlere av svenske frimerker og iblant finnes her ganske bra samlinger såvel av de eldre utgavene som av båndfrimerkene. No, da samlingen av frimerker er mer populært enn noengang tidligere, vil det kanskje være av interesse for leserne å få samlet det en vet om disse interessante «broderfolkets» frimerker.

Sverige utga sine første frimerker forholdsvis seint, seinere enn gjennomsnittet av datidens europeiske land. Dette skyldtes det faktum at alle anstrengelser for å få Riksdagen til å vedta forslag om frimerker og ens porto for hele landet ikke lyktes før i 1855.

I mars 1823 framsatte daværende løytnant C. G. Treffenberg et forslag i den svenske riksdag om at en skulde bruke «stemplet papir» som erleggelse av porto. Forslaget var vel utarbeidet og godt begrunnet, men ble ikke vedtatt. Seinere ble spørsmålet om ens porto og frimerker behandlet ved tre riksdager før enn det kom forbi alle hindringer og ble vedtatt i 1855.

Det var bonden Peter Mårtenson som i riksdagen 1847—1848 tok opp spørsmålet om frimerkets innførelse, ens porto for innenlandske brev å 1 lod = 13 gram, og lavere porto, samt tilslutt en ytterligere gradvis portonedsettelse, inntil portoen ble 2 skilling banco pr. lod. Ved en sådan gradvis senking av portoen vilde postvesenet unngå et plutselig fall i inntektene, for mellom hver nedsettelse vilde brevmengden og dermed inntektene øke progressivt.

I riksdagen 1850—1851 ble nedsettelsen av portoen drøftet og man tok opp til fornyet behandling løytnant Treffenbergs forslag om «stemplet papir» samt om frimerker. Med forslaget fulgte de beregninger som foregående riksdag hadde fordret. En komite arbeidet flittig, men omenn poststyrets folk var interesserte forsto de å komme med så mange argumenter for høyere porto og for distriktvis forskjellig porto, at regjeringen først den 9. mars 1855

kunde beslutte å innføre frimerket og 4 skilling banco porto for det hele land.

Bondestandens representanter hadde vært de ivrigste forkjempere for lettelser. Postvesenets byrder hadde de vært med å bære, men ikke nydt dets goder. Dengang var der 140 poststeder i Sverige, hvorav 86 i byene og 54 på det øvrige land. Årsaken til forskjellen — misforholdet — var, at et postkontor ikke kunde innredes uten adskillige utgifter, med den følge at kun en liten del av folket kunde benytte posten.

I England hadde Rowland Hills forslag også en kritisk behandling før det ble vedtatt i januar 1840.

1ste utgave — juli 1855 — juli 1858.

Etter at frimerkets utgivelse endelig var besluttet fikk grev P. A. Sparre den 12. april 1855 en kontrakt med poststyret om å levere frimerkene, en kontrakt som grevens firma beholdt til 1872. Det var generalpostdirektør, friherre O. W. Stael von Holstein som hadde fremmet saken og forhandlet med grev Sparre om trykningen på Riksbankens papirfabrikk Tumba's håndlagete, litt grove papir.

Den 14. juni 1855 sendtes fra trykkeriet den første leveranse:

3 skilling	807 ark à 200 stk.
4 »	3242 —»—
6 »	501 —»—
8 »	1032 —»—
24 »	250 —»—

I juli måned ble denne Sveriges 1ste og i dag høyt ettertraktede utgave tatt i bruk.

Det har lyktes filatelister i de fleste land å skaffe fram mer eller mindre detaljerte beskrivelser av den framgangsmåte som er benyttet ved framstillingen av de respektive landes første frimerker. Dette er imidlertid ikke tilfelle for

Neste nummer av tidsskriftet utkommer 20. september.

Sveriges vedkommende, og samlerne må enno nøye seg med de få data som denne mangelfulle artikkel gir.

Ifølge «Sveriges Frankotecken» er der ingen oppgave over framstillingen og den beskrivelse som grev Sparre i sin tid sendte poststyret kan ikke finnes no. Imidlertid er utgaven boktrykk. Et stålstempel har vært benyttet. Det hadde inngravert frimerketegningen uten verdi. Tegningen ble etseset inn i platen og de etsede linjer forbedret ved gravering. Da bunnen i de to første utgaver er gillosjeret er en maskin benyttet til dette.

I Nordisk F.T. av 1895 s. 251 skriver hr. Ernst Ljungström om skilling banco utgaven:

«Da nya märker skola utgifvas, tecknas först utkast till sådana och efter dessa graveras stammar, af hvilka åter «profmärken» (essais) framställas. Huruvida dylika af de svenska skill-b:co märkena existera i icke antagna mönster är hittills åtminstone icke bekant. Där mot finnes aftryck af de stammar, som förfärdigats med den definitivt antagna teckningen. Jag har seet dylika proftryck av valören 4 skill-b:co i svart, grönt, grållilla, karmin och tegelrött, alla helbräddade. Et par andre sådana aftryck äro uppsatta i den samling, som hufvudsakligen lagts till grund för närvarande studie. Det ena er i gul, det andra i tegelröd färg, eller samma färger, som sedan för 8 och 24 skill-b:co märkena kommo till användning.»

I motsetning til de fleste førsteutgaver var Sveriges førsteutgave perforert. Der sies i «Sveriges Frankotecken», at perforeringsmaskinen var oppfunnet av grev Sparre, men de visste ikke da hvem som har laget denne maskin. I «Svensk Filatelistisk Tidsskrift» nr. 1, 1908 skriver hr. Th. Rosendahl «at nevnte maskin var arbeidet av

matematiske instrumentmakaren Johan August Fårngren i årene 1853—1854 etter bestilling og tegning av grev Sparre».

Grev Per Ambjørn Sparre var sivilingeniør og oppfinner. Født i 1828 fikk han, bare 27 år gammel, kontrakten med poststyret. I 1861 flyttet han til Paris, men hans firma, under ledelse av ingeniørene George og Edvard Scheutz (far og sønn), leverte Sveriges frimerker og helsaker til utgangen av 1871.

Papiret var håndlaget, varierer derfor i tykkelse fra 55 til 103 u (u = m.m.m. = mikromillimeter = milliondelen av en meter), men man skiller bare mellom tynt og tykt (fig. 2). I papirarkets marg er der vannmerke langs sidene, to parallelle linjer, og i hjørnene et ornament med en krone over. Jeg har ikke hørt om noe frimerke som har en liten del av vannmerke fra marginen, slik som det kan forekomme på norske frimerker av 1856 utgaven.

3 sk. er på tynt papir, mens de øvrige verdier er på både tynt og tykt papir. Utgaven har en papirvariant på hva jeg vil kalle horisontalt stripet papir og som svenskene kaller «vådigt». I friherre Leijonhufvuds samling var der to stk. — 4 sk. turkisblå på vådigt — stripet papir. Også de andre verdier finnes på dette papir, unntatt 3 sk. At denne papirvariant kan skyldes en sammentrekning av papiret er ikke umulig, men lite sannsynlig. I «Sveriges Frankotecken» opplyses på s. 203, at der var adskillig makulatur, og av denne grunn ble der i juli levert et sterkere papir med sterkere liming som en prøve. Det er en mulighet for at dette er det stripete papir. Papirvarianten er meget sjelden og i 1924 ble Leijonhufvuds to 4 sk. brukt solgt for kr. 100,— pr. stk.

Selv om Tumba's papir nok i 1855 har vært hvitt, så er det i dag grålig eller gulaktig.

Denne utgave ble trykt i ark på 200 stykker.

Fig. 2.

Som gummi bruktes til 1890 ren gummi arabicum.

Dette er de data jeg kan gi om denne 1ste-utgave. Man vet ingenting om hvem som har gitt utkast, tegnet eller gravert skilling banco utgaven. Der er data for leveringene fra trykkeriet, men ikke hvor meget som virkelig kom ut til publikum.

Mellom den 12. juni 1855 og 27. februar 1858 leverte trykkeriet 17 forsendelser til poststyret. Den samlede levering av skilling banco frimerker var (i halve ark à 100 stk.):

	3 sk.	4 sk.	6 sk.	8 sk.	24 sk.
Brent av poststyret 26/6-58:	1.345	18.832	236	52	378
Balanse	1.811	51.017	2.433	7.836	1.940

Ifølge poststyrets oppgave var verdien av de den 26/6-58 brente beholdninger 70.262 Rdr.Rmt. Seinere i 1858 brentes for ytterligere 69.367 Rdr.Rmt. Her er der dog ingen oppgave over hva som ble ødelagt av hver verdi.

Arkitekt Rudolf Lange, Göteborg, holdt et foredrag i Sveriges Filatelistforenings lokalavdeling i Göteborg den 31. januar 1921, hvori han forsøkte å bestemme skilling banco frimerkenes virkelige opplag.

Resultatet var at av

3 sk.b:co	ble det virkelige opplag	141.100 stk.
4 »	—»—	6.791.575 »
6 »	—»—	203.300 »
8 »	—»—	778.600 »
24 »	—»—	118.950 »

Dette resultat er basert på gode hypoteser og iakttagelser, og da der intet nytt er kommet til skal en vanskelig kunne komme virkeligheten nærmere.

3 skilling banco

grønt er det sjeldneste svenske frimerke. Det finnes kun på tynt papir. Det har følgende fargenyanser: lysegrønt, grønt og blågrønt. Som varianter er her den kjente dødningskalle i stedet for venstre «3 tall». Klisjeen må være blitt beskadedet i slutten av 1855. (Trykkeriet leverte ingen 3 sk. etter den 20. desember 1855). «PRE» for «TRE» er også en liten variant. «R» i TRE er en fargeflekk omgitt av en lysere ring.

Den store variant er 3 sk. gult. Dette feiltrykk er Europas høyst betalte frimerke — og da der er mange ting som spiller inn er dets historie interessant.

En frimerkehandler Lichtenstein i Stockholm hadde en smukk samling Sverige og blant raritetene var 3 sk. gult. Hr. H. Lichtenstein framviste samlingen og fortalte i klubber og andre steder at han gjerne vilde forære denne samling til et postmuseum som skulde opprettes i Stockholm. For dette ble han jo takket offentlig og privat. Det vordende postmuseums komite, hvor hr. Lichtenstein var formann, foretok i 1894 en studiereise til postmuseene i Berlin og Wien. I denne sistnevnte by overlot hr. Lichtenstein 3 sk. gult til handleren Rudolf Friedl, som solgte det til storsamleren Ferrari, Paris. Da dette ryktes ble der stor skuffelse i svenske samlerkretser

og etter en polemikk i Nordisk F.T. ga hr. Lichtenstein feiltrykkets salgssum til postmuseet.

Ved Ferrari-auksjonen i Paris i 1922 kjøpte friherre Erik Leijonhufvud denne sjeldenhet for kr. 22 300. Noen år seinere solgtes det til hr. ingeniør Claes Tamm, Stockholm, for en høy pris, — hr. M. Jørgensen skriver i «Den danske filatelist», at han har hørt nevne kr. 25 000. I 1928 skiftet frimerket atter eier, idet hr. advokat John Ramberg, Göteborg, betalte kr. 37 500 for feiltrykket. Ved H. R. Harmers auksjon i London i 1938 solgtes denne sjeldenhet for £ 5000 = sv.kr. 97 000. Kjøperen var anonym.

Om frimerket forteller Leijonhufvud i «Stamp Lover» mai, 1923 følgende:

«I nesten 30 år var denne sjeldenhet gjemt bort i Ferraris samlinger. Frimerket ble kjøpt på Ferraris fjerde auksjon i juni 1922 for frs. 30 000. Interesserte spesialister har i årevis diskutert feiltrykkets ekthet. Skeptikerne har forsøkt å forklare det som en kjemisk fargeforandring. Da jeg så merket i auksjonslokalet forsto jeg straks, at dette var et ekte feiltrykk og var resultatet av at en 3 sk. klisje var kommet inn i rammen med 8 skilling banco. Fargen er den mest alminnelige av 8 sk. nyanser og papiret er det som ble brukt i 1857 for disse frimerker. Feilen har funnet sted på samme måte som den ikke så sjeldne feil — «20 — tretio». Det er vel ikke sannsynlig at postmyndighetene noensinne oppdaget 3 sk. gult, og hvis flere er kommet i sirkulasjon som 8 sk., er de gått tapt no. Det er rimelig at feilen ble trykket ved slutten av utgivelsen (siste leveranse av 8 sk. var 24-10-57) og at bare noen få kopier har eksistert, idet man fra århundredskiftet har lett etter denne raritet blant 8 sk. frimerkene.

Da jeg kom til Sverige begynte jeg å lete etter opplysninger om dette gule feiltrykk. Min venn dr. Ljungström, den kjente filatelist (døde 26/12 1943), visste navn og adresse på den opprinnelige finner av feilen. Det var en tidligere major i den svenske hær, no oberstløytnant i reserven. Jeg talte med ham i telefonen og han gikk vennligst med på å skrive et brev til meg med alle detaljer om frimerkets oppdagelse og hans salg av dette unikum. Jeg skal sitere oberst Backman's brev:

«Jeg var på latinskolen i Stockholm i 1885 da jeg hørte at en handler — hr. H. Lichtenstein — kjøpte skilling banco frimerker og betalte høye priser. Han betalte kr. 7,— (8/-) for 3 og 24 skilling og 50 øre (7 d.) for hvert 4 skilling. Da jeg engang besøkte min bestemor på landet i julen spurte jeg henne om hun hadde noen gamle brev blant min avdøde bestefars papirer og om hun vilde tillate meg å ta og beholde frimerkene, da en handler betalte høye priser for skilling banco merker. Hun kom fram med et stort antall brev med alle slags skillingsmerker i god behold. Der var dog bare et 3 sk. og det var gult. Det sto ikke på en konvolutt, men på et blått skrivepapir, som man dengang brettet sammen i stedet for konvolutter. Da jeg kom tilbake til Stockholm og skolen, gikk jeg straks til Lichtenstein med mine frimerker; da han så det gule 3 sk. ble han straks meget interessert og gjentok «men det er gult». Da jeg ikke var en samler visste jeg ikke engang hvil-

ken farge de forskjellige verdier var trykt med, men bange for at jeg skulde gå glipp av noe av pengene, sa jeg: «Skal det ikke være gult» — til hvilket han svarte: «Nei, det skal være grønt». Han la merket i en eller annen oppløsning, undersøkte det nøye med et forstørrelsesglass og fortsatte å gjenta «men det er gult». Jeg var no sikker på at noe var galt og spurte ham om han ikke vilde betale meg den lovede sum kr. 7,—. «Jo, sa han, «jeg skal gi deg det allikevel». Han betalte meg for 3 sk. såvel som for de øvrige frimerker, og jeg gikk hjem med flere penger i lommen enn noengang i mitt liv. Straks etter dette leste jeg i Svenska Dagbladet om en frimerkeutstilling i Stockholm arrangert av hr. Lichtenstein. Om min 3 sk. leste jeg: «Samlingens perle, som vil få munnen på enhver samler å løpe i vann er et svensk 3 skilling banco, som ved feil er trykt i en gul i stedet for i en grøn farge. Hr. Lichtenstein er tilbuddt kr. 300,— for merket, men vil ikke selge, det vil engang oppnå en meget høy pris.» På grunn av den avisnotis innbilte jeg meg, at jeg hadde imot handleren, men min mor sa at jeg måtte være fornøyet, for handleren hadde oppfylt sitt løfte. Jeg var dengang 14 år, men husker hver detalj fordi jeg hadde funnet frimerket, og enhver avisnotis om det seinere har jeg alltid vært interessert i.»

Dette var oberst Backmann.

Straks etter denne utstilling i Stockholm ble det no så berømte frimerke vist fram til medlemmene av Sveriges framste filatelistforening — den ved universitet i Lund. Få av de medlemmer som dengang var til stede er no i live, og feiltrykket forsvant for lang tid. Mr. Ferrari fikk tak i det i juni 1894 gjennom den kjente handler i Wien, hr. Friedl, til hvem hr. Lichtenstein hadde overlatt det for salg. Hr. Lichtenstein's sønn fant regningen sist september da han på min forespørsel så gjennom sin fars papirer. Regningen viser, at Ferrari betalte Friedl 4000 gylden og Friedl's kommisjon var 1000 gylden.

1894 prisen var høyere enn auksjonsprisen i 1922 når man tar hensyn til den forandrede pengeverdi og den enorme stigning i prisene som no betales for sjeldne frimerker. De fleste skilling banco av de bedre slags oppnår fra 8 til 10 ganger så høye priser sammenliknet med prisene for 28 år siden. Feiltrykkets kvalitet er meget god og poststemplet (Kopparberg juli, årstall utydelig) har ikke ødelagt det som så ofte er tilfelle med de svenske skillingsmerker. Det var postet i et lite landsens postkontor, som eksisterte i 1857, men som no er nedlagt. Hvis «sjeldenhet» er det viktigste er 3 sk. feiltrykk gult i stedet for grønt, utvilsomt Europas sjeldneste frimerke.»

Så langt friherre Leijonhufvud.

En innsender i «Nordisk Filateli» januar 1938 skriver om 3 sk. gult, at det ifølge en notis i Dagens Nyheter igjen har skiftet eier til en pris som er over kr. 60 000, — videre at der da Leijonhufvud kjøpte «kunne ingen garanti gis for merkets ekthet», men fortsetter avisnotisen «No skal der ikke råde noen tvil om feiltrykkets ekthet» og forteller videre, at i 1857 ble en feil klisje innsatt i en 8 sk. plate og derved fikk det

den gule farge. Innsenderen slutter med: «Då jag icke nåkonstädes i den filatelistiska literaturen funnit denne kategoriska förklaring framlagt med autentiska bevis för påståendet, tillåter jag meg bedja Eder, hr. Redaktör i tidningen meddela, varest man kan söka bevisen för påståendet och när det framställts.»

Vi lar spørsmålet gå videre, sier redaktören.

Etter min mening kan det eneste autentiske bevis bli å finne et gult par med 3 sk. og 8 sk. sammen.

Personlig har jeg hatt anledning å se feiltrykket, og det kan ikke være et kjemisk falskneri, da 3 sk. grønt er på tynt papir og feiltrykket er på middels tykt papir.

At 3 sk. grønt er et sjeldent frimerke er sikkert, og det vil fortsette å være det, idet dets pris vil følge, kanskje gå foran den alminnelige prisstigning. Ødelagt, gått tapt i Ragnarok, samlet i museer — alt tar fra markedet. Således testamenterte en gammel samler bl. a. 36 3 sk. banco merker til postmuseet i Stockholm. De 36 var stemplet ett i hver måned i de 36 måneder skillingsutgaven var i kurs. Av ubrukte eksemplarer er det avbildede hjørnerandpar det beste. Av brukte en fire-blokk på brev. I Lichtensteins katalog over Leijonhufvuds samling er en fire-stripe og et par avbildet.

Der finnes mange forfalskninger, slette og gode. Et var bl. a. laget av 5 øre våpenutgaven, hvor verditall og verdi nede var radert bort og 3 sk. b:co tegnet inn eller trykt.

4 skilling banco

var det mest brukte merke av skilling banco utgaven, hvilket også kan sees av de mange fargenyanser. Der var 16 leveranser fra trykkeriet og like mange fargenyanser i de tre år. Fargen er blå, fra lyseblå til mørkeblå, fra lys gråaktig til matt ultramarineblå. Ifølge «Sveriges Filatelist Förenings bok over Sveriges frimärker» er der 7 hovedfarger med diverse nyanser. Her kan tilføyes at fargene av i dag ikke behøver å være nøyaktig de samme farger som for 90 år siden. Tidens tann — luft og gummi samt selve papirkvaliteten kan hver for seg og sammen hatt innflytelse på fargene — selv om blå er en sterk farge.

Som nevnt tidligere forekommer 4 sk. på tynt og tykt papir. Det tynne viser ofte trykket igjen. Da alle 3 sk. er på tynt papir og disse ble levert i 1855, kan det vel være rimelig å gå ut fra at samtlige verdier (inkl. 4 sk.) levert fra trykkeriet i det år var på tynt papir. Om tynt papir også ble levert i de seinere år kan vel ikke godt sies. Den sjeldne gråblå farge finnes bare på tykt papir.

4 sk. har en del typefeil, som FYBA, AYRA og PYRA for «FYRA». Ordet «Frimerke» på høyre side har VRI og YRI for FRIMÄRKA. «V» i «Sverige» finnes meget kort. En hvit strek under «SKILL». Hvite flekker mellom bokstaver. S.O. hjørne er avslitt. Der finnes adskillige lignende mindre feil. I det hele et interessant frimerke å spesialisere.

En skulde tro at det gikk an å rekonstruere et så alminnelig frimerke ved hjelp av typefeil, ved hjelp av en hjørneblokk på 25 ubrukt på tynt papir og med klart trykk, men meg bekjent er dette enno ikke gjort. Ubrukte merker er sjeldne, og par og sammenhengende stykker — ubrukt

eller brukt er vanskelig å finne. Ved hjelp av fotos har jeg notert følgende:

Nr. 9 har en svak hvit prikk mellom «F» og «Y».

- » 41 har en hvit flekk mellom «F» og «R», «Y» er således borte.
- » 53 «A» i FYRA har toppen avrundet og tverrstreken rekker utenfor «A» til venstre.
- » 62 «S» i SVERIGE har den avsluttende strek oppe forlenget med en tynn strek inn til midten av S så den øverste del blir en ring.
- » 85 har en liten fargeflekk t. h. for nederste krone i skjoldet.
- » 96 har «F» for «E» i venstre FRIMÄRKA. Oppgående strek i de to E'r i SVERIGE er lang og kort. Den lange rekker nesten opp til midtverrstreken, den korte står friere ut.

Oppgraveringer på dette eller andre skilling banco merker er meg ukjent.

Ovennevnte 25-blokk fantes i Paris etter verdenskrigen.

Perforeringen som foregikk med fem ark ad gangen er ujevn, hvilket kan skyldes nålene, idet man kan finne skarp perforering på merkets ene side og en ru på den annen. At vel sentrerte merker er meget sjeldne vet enhver samler av denne utgave.

6 skilling banco

I et foredrag som friherre Leijonhufvud holdt i The Royal Philatelic Society, London, i 1911, sa han, «at etter min erfaring er det vanskeligere å finne et pent ubrukt 6 skilling banco enn et godt 3 sk., selv brukte 6 sk. er ikke alminnelige og den sjeldne gråbrune farge er usedvanlig vanskelig å skaffe.»

Fargen på 6 sk. var opprinnelig — for 90 år siden — fiolett, men der må ha vært noe ved fargen som har forandret seg, for allerede i 1904 ble der skrevet, at fiolette frimerker finnes ikke. I dag er fargen lyse- og mørkegrå samt gråbrun. Papiret er tynt og tykt, det siste er det sjeldneste.

Typefeil finnes også her: Høyre 6-tall har et punkt etter seg. Siste E i FRIMÄRKE er «F» (mangler fotstrek). Kort «V» i SVERIGE. «S» i SEX har underste sving sammenhengende ved en hvit strek. Der er sikkert flere feil eller mangler, men det er lite materiale. Sammenhengende eksemplarer må være uhyre sjeldne, for jeg kan ikke huske å ha sett et par engang.

6 sk. utagget er kjent i flere eksemplarer, deriblant et par. I Nordisk F. T. 1897 s. 126 beskrives en falsk 6 sk.

8 skilling banco

Her er flere fargenyanser, blant disse er den sitrongule den sjeldneste. Etter Sveriges Filatelist Förening's hovedfarger var 1855 oransje og brunoransje, 1856 sitrongul (antagelig mai-leveransen på 24 200 f. m.). i 1857 gul og olivenskittengul, matt gul og matt oransjegul og i 1858 guloransje. 3 sk. gul er av 1857 olivenskittengule farge.

Typefeil: «F» for «E» i FRIMÄRKE, kort «V» i SVERIGE og «F» for første «E» i SVERIGE, høyre 8-tall ser ut som et «re-entry» idet høyre

«FRIMÄRKE» også synes dobbel. Svenskene kaller det «dobbelpreget». En skarp hvit strek over «Å» og under «A» i ÄTTA. Flekker og prikker finnes ofte.

Dette frimerke finnes like ofte på tynt som på tykt papir.

Perforeringen er ujevn. Om sentreringen sier hr. E Gebbers Lilljendal, at en dårlig sådan er mere alminnelig på denne verdi enn på de øvrige merker i utgaven.

8 sk. guloransje utagget på tykt papir er kjent i to eksemplarer. Dette ble først oppdaget i 1921 av W. T. Wilson, Birmingham. Hr. Nils Strandell som bekreftet ektheten skriver i Nordisk F.T. 1921, s. 85 at det er framkommet ved at perforeringen ikke har slått igjennom.

Den kjente svenske samler hr. Ernst Boreus i Borås skal ha en specialsamling på nær 200 eksemplarer av 8 sk. gult, brukt og ubrukt, par og stempler, fargenyanser og typefeil. Et særsyn må det være å få lov å se og beundre en sådan samling hvis make ikke kan settes sammen uten meget arbeid, megen tid og store utlegg.

I N.F.T. 1897, s. 158, omtales en falsk 8 sk.

24 skilling banco.

Dette frimerke synes oftest å forekomme i en slitt utvasket farge. Selvom en vil lete lenge er det vanskelig å finne friske farger blant de brukte 24 sk. Enno vanskeligere blir det å finne brukte eksemplarer som kan representere S.F.F. hovedfarger som er mursteinsrød, gulrød, mattrød, mørkerød og rustbrun. Det må nærmest være ubrukte eksemplarer til den slags, for de brukte er som oftest fargeløse.

24 sk. forekommer på tynt og tykt papir. Den rustbrune farge er på et meget tykt papir.

Typefeil: U for O i TJUGO. E for F i FYRA. Felte for venstre 24 tall er blankt med en diagonal strek over fra S.O. til N.V. 24 til høyre har en hvit flekk.

I N.F.T. 1897, s. 59, omtales et falsk 24 sk.

Lokalmerker.

Der var privat lokalpost — bypost — tilhørende Lådbrefsekspektionen i Stockholm, før frimerkene kom.

Regiments-Commissarie och styresmann för Stockholms Bref- och Paket-Inrättning, Elias Emanuel Mallén var den som den 7de mai 1838 åpnet «Malléns gångpost». (Før Mallén hadde en oberstløytnant Montonie og en kaptein Rosenquist av Aakershult åpnet en postbefordring i byen Stockholm, men den var ikke levedyktig.)

Det gikk ganske bra med denne institusjon — «Malléns gångpost» — for i 1844 hadde Mallén to uniformerte hjelpere — postbud. Disse var forsynt med en lærbrevtaske og en håndklokke om dagen, og en lykt på en stang etter mørkets frambrudd. Før å lette brevsamlingen arrangerte hr. Mallén seg med 11 butikker som tok imot brev. Imidlertid så disse butikkers innehavere at her var en ekstraskilling å tjene, hvorfor de selv beholdt skillingene til porto og sendte brevet med

sitt eget bud. Derpå sluttet de seg sammen med andre små butikker — 26 ialt — og opprettet hva de kalte «Skillingpost».

Imidlertid var «Malléns gångpost» godt kjent og fikk av poststyrelsen i 1855 en utmerket anbefaling.

I 1842 var «gångposten» utvidet til også å ta pakker og kaltes «Malléns lokalpost», eller «Bref och Paketpost inom Stockholms Stad» — og seinere i 1844 ble det «Stockholms Bref- och Paket-Innrättning». I 1855 innførtes brevkasser, men i 1856 ble iflg. kgl. resolusjon brevombæring i Stockholm lagt under poststyret. Da Mallén no var 70 år fikk han en pensjon, 300 Rdr. banco, som ble fornyet hvert år til hans død i 1863.

Denne lokalombæringen ble fortsatt holdt utenfor postverket og het «Lådbrefexpeditionen i Stockholm». Noe positivt om hvem som lot lokalmerkene trykke foreligger meg bekjent ikke, men det synes å ha vært «Lådbrefexpeditionen» som har utgitt merkene. I juli 1856 ble utstedt eget bypostmerke etter at generalpoststyret hadde anmodet om at frimerkets tegning ikke måtte kunne forveksles med statens kurserende frimerker. Dette ble etterfulgt nye, idet der hverken er angitt verdi eller land eller bynavn like-som fasongen er anderledes.

1 skilling.

Fargen er svart og gråsvart. Papiret er tynt og tykt fra Tumba. Tagging 14. Opplaget var 1 566 500. Frimerket er dårlig sentrert, men fri for typefeil. Jeg har sett nevnt, at der i høyre midtparti kan finnes en hvit rund flekk.

Som en grunn for at dette bypostmerke er medtatt i katalogene er sagt, at poststyret sendte et nytrykk — to utgaver i 1868 og en tredje i 1871 — som «specimen» sammen med nytrykk av de alminnelige frimerker.

Som stempel ble stjernestemplet brukt. Mere sjeldent er Stockholms bystempel og tur-stemplet.

I N.T.F. av 1896, s. 58, beskrives et falsk lokalmerke. Det er 0,5 mm bredere og høyere enn originalen, inskripsjonene for store og rammen er en tykk linje, mens originalen har to rammelinjer.

Der fins flere forfalskninger, også falsk stjernestempel.

Lokalmerkets verdi ble forandret til 3 øre samtidig med at statens 2en utgave ble tatt i bruk den 1. januar 1858, idet man fortsatte å benytte det svarte lokalmerke, hvis verdi var 3 øre mot tidligere 1 skilling. Det svarte merke ble benyttet helt til 1862. Dog kunde det ikke brukes som suppleringsfrimerke på alminnelig post.

I 1861 hadde staten bestemt seg for en 3 øres verdi for lokalbrev i de byer og postkontorer hvor poststyret hadde ordnet utbæring av lokalpost. Da stemplet til dette nye 3 øres merke ikke ble ferdig i rett tid og poststyret hadde overtatt Stockholms bypost, ble platene til det svarte merke benyttet, men det ble no trykt i den brune farge som hadde vært bestemt for det ikke-ferdige 3 øres merke. Samtidig hadde poststyret i sirkulære av 25-11-1861 meddelt de interesserte postkontor, at lokalmerkets verdi var 3 øre, og var gyldig også for annen post enn lokalpost. Dette merke var således et provisorisk frimerke, trykt fra samme plate som det svarte lokal-

merke, men i motsetning til det svarte 1 sk. var det blitt et statens frimerke.

3 øre fargen varierer fra lys til mørkebrun, den siste er den beste. Papiret er det samme som for 1 sk. svart. Opplaget var 513 400. Trykkeriets første leveranse var den 11-12-1861. Det ble inndratt den 30-11-1862, da de nye 3 øres frimerker kom.

Flere nytrykk av dette merke finnes. De er ikke lett å skjelve fra originalen, unntatt nytrykket av 1885 som er tagget 13.

Lokalporto 3 øre fortsatte til 1882, da den ble 6 øre.

Poststempler.

Den svenske post er fra det 17de århundrede da det ble opprettet en statens postbudtjeneste med postkommisærer i forskjellige byer og som kong Gustav Adolf regelmessig benyttet. Det egentlige svenske postverk ble grunnlagt av rikskansler Axel Oxenstierna i 1636. Ledelsen ble overgitt til tyskeren Andreas Wechel som fra 1631 hadde vært Gustav Adolfs postkommisær i Leipzig. Etter hans død fikk enken beholde embetet med hr. Stein von Steinhausen som hjelper. Denne utvidet i 1638 postvesenet til Finnland. Seinere fikk Johann Beier, Berlin, ledelsen av det svensk-finske postvesen. Ved Beiers død i 1669 overtok staten postvesenet under ledelse av et kancellikollegium. Der ble foretatt vesentlige forbedringer og ved det 17de århundredes slutt var der i Sverige og Finnland 88 postkontorer, som for det meste var bortforpaktet eller bortgitt som kongelige privilegier.

I begynnelsen bruktes fotpostbud, seinere i det 18de århundred ridende postbud. De kaltes postbønder. Fra 1830 diligence fra Stockholm til Christiania — en annen til Gøteborg—Helsingborg.

I følge en forordning av 1704 vilde meddelelser av brevhemmeligheter bli straffet med døden.

Postmesteren i Stockholm fikk av kollegiet beskjed om redigering av bekjentgjørelser:

«Ved sådanne extracter förfärdigande alltid vetta tillungå med den discretion, förstånd og lämpa, att han ikke låtar komma i ljuset, hva ingen grund och sanning hafver, men at han därhos allt så modererar det hvarken K. M:t och kronan, ei heller androm, på hvilka man billigt måste draga respekt, därigenom något præjudicium varder tillfogadt.»

Det aktive kancellikollegium bestemte allerede i oktober 1685 at på breve skulde der påsettes et kontrollstempel således som i England og andre lande». Det første stempel ble innført i 1686. Det var to stående ovaler, i det ene var der en B med en hertugkrone over. B betød «betalt». Det annet stempel hadde F med en kongekrone over og F betød «fritt». «Fribreve» var fri for gebyr og benyttedes av kongehusets medlemmer, anstalter og personer, som var berettiget til å sende portofrie brev.

Det eldste Stockholmstempel med navnet i et bånd er fra 1708. Seinere kom lignende stempler med og uten ramme — videre et halvrunder Stockholm med FR-BR = fribrev, under. I 1830 kom det første enningsstempel med og uten årstall, etterpå firkantede rammestempler. Et interessant sådant var «Obetalt fra Dannemark Helsingborg —»

Et utvalg av svenske brev og poststempler, tilhørende hr. Martin Jørgensen, Odense.

På brev med det første svenske postdampskip Stralsund—Stockholm ble fra 1822 benyttet et langstempel uten ramme.

Postkommisærer hadde Sverige foruten i Stralsund også i Helsingør, i Greiswald og i Hamburg. Dette siste var det viktigste, eldste og siste. Allerede i 1620 ble kjøpmann Jakob Kleinhans av Hamburg overdratt posttjeneste for den svenske krone. Her ble posten til og fra Sverige formidlet til og fra utlandet. Forsendelsene foregikk gjennom Danmark inn til 1814.

Da Sverige i 1815 mistet sin siste besittelse på den andre siden Østersjøen falt hovedformålet bort, men oppholdtes allikevel og ble styrt av den svensk-norske minister der. Fra 1856 var der egen postdirektør, men da myndighetene i Prøysen etter at det nord-tyske forbund var opprettet nektet å sende svensk post gjennom Schleswig Holstein ble det svenske postkontor i Hamburg opphevet i mars 1869.

Hamburgerkontoret brukte ikke frimerker. Portoen ble arrangert anderledes. De brev som kom fra Sverige med skip og tatt direkte fra postkasser ble stemplet i Hamburg, og derfor finnes svenske frimerker med det svensk-norske Hamburger stempel. Der er tre stempeltyper. To

ringstempler med K.S.P.A. oppe og Hamburg nede og med K.S. & N.P.A. oppe og Hamburg nede. Den ytterste ring i dette eldste stempel er dobbelt. Den tredje type er i firkantet ramme med «K.S.P.A. (D)».

K.S.P.A. — Königliche Schwedische Post Amt; denne post gikk østover gjennom Prøysen til Sverige. K.S.P.A. (D) var for ekspedisjon gjennom Danmark. K.S. & N.P.A. — Königliche Schwedische und Norwegische Post Amt, for post til Norge.

I 1840 var der i alt 129 poststeder, i 1850 — 150, men etterhvert som jernbanene kom øket antallet fort. I 1847 var der ca. 1150 og i 1895 ca. 2300 postanstalter av ulike størrelse.

Før frimerket var der regler for poststempler. Regler og/eller bestemmelser ble jo øket ved og etter frimerkets innførelse.

Stemplene var først av messing, seinere av stål. Størrelse og form varierte. De eldre (etter frimerkets innførelse) var firkantede med eller uten ramme. Seinere forlot man disse og brukte bare runde stempler.

Her må nevnes de kjente og gamle *Tidningsstämplar*: Avisene i Sverige ble fra gammel tid — ca. 1824 — forsynt med «Tidnings Bevillings-

stempel» som var en avgift til staten for å få utgi avisen. Dette stempel berettiget imidlertid også avisen til befordring i posten — av hvilken grunn en må innrømme disse stempler en viss interesse for samlere — som en slags forløpere til frimerkene — for de opphørte ikke førenn i 1872.

I begynnelsen var avgiften for et eksemplar 1 runestykke = 1/12 skilling banco, etter 1857 ble stempelverdien øre. I alminnelighet var fargen rustbrun, men røde stempler finnes også.

Stemplerens antall er mange. Stemplingen ble utført av postkontorene, visse steder av magi-straten.

For øvrig henvises til N.F.T. 1917, s. 159 og 1924, s. 25.

Med hensyn til stemplerens tekst var der flere forkortelser: «pkxp» = post kupe expedition, «plk» = postiljonskupe, «åbpxp» = ångbåtpost-expedition og «Lbs» = Lådbrev (postkassebrev). Gravøren W. A. Barklund, Stockholm, leverte de eldre stempler, seinere ble det hoffgravøren Anton Salmson, Stockholm. Etter 1905 brukes en elektrisk stempelmaskin levert av firmaet Nils A. Krag, Oslo.

Det firkantede stempel var det alminnelige. Størrelsen varierer. Av de 153 poststeder i 1855 hadde 130 et firkantet stempel. Litt etter litt ble de utbyttet med runde stempler, men enkelte kontorer brukte begge. De nye fikk bare runde stempler. Stockholms stjernestempel kan være bra og morsomt som stempel, men ødela frimerket filatelistisk. Det ble brukt, som nevnt under lokalmerker, mest på disse, på 4 skilling er det sjeldent. Iblant kan en komme over de eldre utgaver med tyske, danske og norske ring- og stedsstempler. Tysk postkassestempel «K.B. aus Schweden» er kjent.

I tiden 1855—1858 var der i Sverige 181 postkontorer, store og små. Navnene på disse er:

Alingsås, Arboga, Arvika, Askersund, Avesta. Bjästa, Björnelunda (kirke), Bollnäs, Borg-holm, Borås, Boxholm, Burgsvik, Båstad.

Dalarö, Drottningholm, Döderhultsvik.

Ekolsund, Eksjö, Enköping, Eskilstuna.

Falkenberg, Falköping, Falun, Filipstad, Funäs-dalen, Furusund, Fårösund.

Gagnef, Gamleby, Gislaved, Grisslehamn, Gryt-hyttehed, Grännå, Gysinge, Gäfle, Göteborg.

Halmstad, Haparanda, Hedemora, Hjo, Hudiks-vall, Hvetlandet, Håkantorpe, Hälsingborg, Härnösund, Höganäs, Hörby.

Jönköping.

Kalmar, Karlsborg, Karlshamn, Karlskoga, Karlskrona, Karlstad, Kisa, Kristianstad, Kristi-neshamn, Kungsbacka, Kungälf, Köping.

Laholm, Landskrona, Lidköping, Lilla Edel, Lindesberg, Linköping, Ljugarn, Ljungby, Ljus-dal, Luleå, Lund, Lyskselv, Lysekil.

Malmköping, Malmö, Malung, Mariefred, Ma-riestad, Marstrand, Mora, Motala, Mönsterås.

Nederkalix, Nora Nordberg, Nordmaling, Norr-köping, Nortelje, Nya Kopparberget, Nyköping, Nyland.

Oroust, Oskarshamn.

Piteå.

Ramondaboda, Ronneby, Råda.

Sala, Sigtuna, Simrishamn, Skanör, Skara, Skellefteå, Skännige, Skövde, Slite, Smedjebacken, Sollebrun, Sollefteå, Staby Stockholm, Stora Rör, Strömgnäs, Strömsholm, Strömstad, Sundsvall, Sunne, Sventjunga, Säter, Söderhamn, Söder-köping, Södertelje, Sölvesborg.

Tierp, Tjällmo, Torshälla, Torsåker, Trollhåtan, Trosa, Trälleborg.

Uddevalle, Ullånger, Ulricehamn, Umeå, Upp-sala.

Vadstena, Valdemarsvik, Varberg, Vassbacken, Vaxholm, Vemdalen, Vik, Vimmerby, Visby, Vitt-sjö, Vrigstad, Vänersborg, Värnamo, Västervik, Västerås, Växjö.

Ystad.

Aby, Amål, Anöset, Åre, Åsele, Åsen, Atorp, Atvidaberg, Ängelholm, Ås.

Ödeshög, Öftertorneå, Öckne, Örebro, Öre-grund, Örnskiöldsvik, Östersund, Östhammar, Östra Husby.

Ifølge kunngjøring av 24. mai 1855 skulde frimerket settes på brevets adresseside i øvre «venstre» hjørne. Men i en liknende kunngjøring av 31. mai 1858 vedrørende den nye øreutgave er intet sagt om frimerkets plassering, bare at det anbringes på adressesiden. Den 4. mars 1869 oppfordres brevskriverne til å sette frimerket i øvre «høyre» hjørne. Portomerker settes på brevets bakside. Seinere kom flere forskrifter om frimerkenes plassering. Deriblant et fra poststyret til postkontorene og postfunksjonærene om stempelfargen. Denne hadde lenge vært sårn, at den ad kjemisk vei kunne fjernes og frimerkene benyttes om igjen. Fabrikanten Wilh. Becher, Stockholm, leverte i 1877 en god stempelfarge. Etter 1896 fabrikerte Wilhelm Lagerholm, Stock-holm, postvesenets stempelfarge. For å gi et klart stempel ble der benyttet gummiplater til underlag ved stemplingen.

Nytrykk.

Dette er et interessant kapittel i en oversikt over Sveriges frimerker. En samlers syn på original og nytrykk er i alminnelighet det, at en ser på disse siste som mindreverdige. Ikke så med Sveriges nytrykk hvor enkelte sådanne er mere verd enn originalene. I en større spesialsamling framvises først originalene, deretter nytrykkene i de forskjellige utgaver — mere og mindre komplett.

Den første nytrykkbestilling var av 26. mars 1868. I tidligere dager var der tvil om der var nytrykk før 1871, omenn hr. J. B. Moens, Brüssel, hadde mottatt sådanne i 1868. Årsaken til at der dengang ble trykt nytrykk var at fremmede lands poststyret gjerne vilde ha dem i sine offisielle samlinger, og da der ingen skillingsbanco merker var tilbake i det svenske hovedpoststyrets arkiv, ble det besluttet i trykke noen. Forespørsler etter nytrykk kom også fra private i Sverige. Ialt ble der trykt 150 ark. En ny bestilling på 500 ark som ble gitt den 19. september 1868, ble levert den 4. november s. å. En oppstilling vil best gi en oversikt over nytrykk til og med 1885:

	Best.	Lev.	3 sk.	4 sk.	6 sk.	8 sk.	2½ sk.	Lokal-	
								brun	svart
1868	26/3	2/5	grøn 426	blå 426	lilla- brunt 426	oransje 426	mur- steinsrød 426	gråsvart 426	
»	29/9	4/11	lysgrøn 1530	lysblå 1485	lilla 1485	gult 1476	rødt 1440	svart 1512	
1871	14/4	5/5	—	—	—	—	—	svart 900	lysbrun 1800
»	24/7	15/8	lys gul- grønt 540	—	—	—	—	—	—
1885	?	18/3	lysgrøn 1620	blå 1620	lilla 1620	gult 1620	rødt 1620	gråsvart 2000	lys brun 12 100
		»	To tusen av hver verdi: 3, 5, 9, 12, 17, 20, 24, 30 og 50 øre samt 1 riksdaler.						

I «Sveriges Frankotecken» behandles nytrykkene utførlig i et eget avsnitt. Herav framgår det at nytrykkene var beregnet til å selges ikke bare som prøvesendinger (specimen) til fremmede poststyrer, men også til bruk, idet postverket ikke gjør forskjell på originale frimerker og nytrykk. Se «Tidningen för Frimärkesamlare» 1895.

Firmaet J. & A. Riis, Stockholm, forarbeidet nye trykkplater etter original stemplene, da de gamle trykkplater var bortkommet eller ødelagt. Hver av de nye trykkplater besto bare av 9 merker, 3×3. Hvordan de leverte 142 ark fordelte seg på verdiene vites ikke, derfor er ikke ovennevnte tabell helt nøyaktig.

Der foreligger ingen bestillingsseddel for 1885 nytrykk, men det antydes at generalpostdirektøren ga muntlig ordre med den begrunnelse at man fryktet, at, dersom platene ble flyttet vilde de bli beskadiget, hvorfor det var likegodt å få et avtrykk fra samtlige plater. Denne nytrykk-utgave er tagget 13 og derfor lett å kjenne.

Samtlige nytrykk er på alminnelig papir levert av poststyret fra Tumba.

Der finnes også et merkelig nytrykk, som det svenske poststyret iflg. «Sveriges Frankotecken» ikke kan gi noen forklaring på. Utgaven innbefatter alle verdier som 1885 nytrykk har og er som denne tagget 13, men — den er på et meget tynt og glatt papir og fargene er heller ikke de samme som 1885 nytrykk, idet de i alminnelighet er blekere, spesielt med hensyn til skilling banco merkene. Hvordan dette nytrykk er framkommet vites ikke, men det synes som om de er trykket fra 1885-platene og perforert med samme maskin.

Med hensyn til å skjelne nytrykkene fra originalene og de forskjellige nytrykks utgaver fra hverandre, så er dette ofte vanskelig. Nytrykk av 1868 og 1871 er på hvitere papir. Fargene er meget lik originalen, unntatt 1871 trykkene som er lysere og friskere.

1885 trykket er på samme papir som de kurserende frimerker. Det er rent hvitt, tynt og glatt, hvorved trykket kommer bedre fram enn i de tidligere nytrykk. Fargen for lokal og øremerkene nytrykk er lysere enn originalene, mens riksdalene er mørkere og 17 øre er grått.

Essays.

Som nevnt tidligere savnes tilfredsstillende opplysninger om utkast og tegninger til skilling banco utgaven. At slike har eksistert kan vel anses for sikkert. Det er vel naturlig at ved de grundige riksdagsforhandlinger (gjennom fem år) har der hos postverket ligget forslag og forarbeider om frimerkenes utseende, idet intet frimerke vilde blitt utgitt førenn der forelå forslag, hvorav ett ble valgt. I poststyrets arkiv er der et — i kobber — innpresset avtrykk av 4 skilling banco verdien. Dette avviker litt fra de brukte merker. Det kan være det første utkast eller det kan være et nytt forslag til forbedring.

I de seinere år er der kommet et par funn som er beskrevet i N.F.T. Hr. John Spohr, Paris, fikk i 1933 av det kjente pariserfirma Mr. Arthur Maury, utlånt noen «første trykk» av 3 skilling banco. Disse hadde firmaet i slutten av 90 årene kjøpt av grev P. A. Sparre som bodde i Paris det meste av sin levetid og hvor han døde i 1921 — 93 år gammel. Av disse «første trykk» i grønt var hr. Spohr istand til å rekonstruere enn 25-blokk, hvis 25 varianter han beskriver og avbilder i N.F.T. 1934, s. 1.

Hr. Spohr konkluderer med, at der må ha vært 3 moderstempler. Det første — det som er benyttet til grev Sparre's «første trykk». Det annet er det som ble benyttet til originalene og det tredje er det stempel som hr. Strandell omtaler i sin artikkel i N.F.T. 1932, s. 96. Dette Essay skriver seg fra grev Sparre som omtrent samtidig som han solgte til firmaet Arthur Maury, har forært en venn en del prøvetrykk i svart og som hr. Strandell hadde fått anledning til å gjennomgå og som han, som nevnt, har omtalt i N.F.T. 1932, s. 96.

Etter dette kommer et utkast fra sist i '60 årene til et 33 øres frimerke, som skulde benyttes på postanvisninger til Norge. De i poststyrets arkiv tilgjengelige prøvetrykk av denne verdi er i svart på rosafarget glanspapir.

En litograf i Stockholm framstillet i slutten av '70 årene forfalskninger av dette utkast i blå og brungul farge på hvitt glanspapir.

Der er hos private essays, som ikke finnes i poststyrets arkiv. Hvor disse skriver seg fra

vites ikke. Det mest kjente er kong Carl den 15de's billede i en sekskantet ramme.

Av de seinere utgaver foreligger prøvetrykk, men en har ikke opplysning om hvem som har framkommet med forslagene føre enn en kommer til de seinere utgaver.

(Forts.)

Falsifikater av frimerkehandlere.

Jobbe-tendensen og den sterkt økende interesse for frimerkesamling har dessverre medført, at der etterhvert er dukket opp en rekke nye «frimerkehandlere». Vi finner dem i sigarforretninger — i form av sirkulære-tilbud og beklageligvis også i våre filatelistiske tidskrifter.

De krav, man stiller til en frimerkehandler, er jo ikke bare at vedkommende skal velsigne oss med de mange spekulasjonsserier, som etterhvert ser dagens lys. Den virkelige frimerkehandler bør som regel ha en lang og allsidig praksis som filatelist. Litt av en ekspert, som kan og vet mer om frimerker enn samlere flest, og «forretningen» bør også omfatte noe mer enn en postgiro konto og en postboks.

Vi litt eldre samlere vet, hvem vi ved behov med trygghet kan henvende oss til, men det er til nyere samlere og særlig juniorer at jeg vil gi et kraftig varsko. — Vær forsiktig og godta ikke alle lokkende tilbud i rundskrivelser og annonser.

Når jeg har tatt saken opp skyldes det bl. a. en annonse i «Norsk F.T.» nr. 5/1944. Jeg kjenner tilfeldigvis en av de «handlere», som opptrer der, men når man vet at vedkommende er en 17-års juniorsamler i underordnet stilling, som savner alle betingelser og neppe har noen bevilgning til å drive forretning, da er vi ute på et farlig skråplan. At den unge gutten er en hederlig og ivrig samler er i dette tilfelle ingen unnskyldning for at hans blå-øyede optimisme må stoppes. Tidsskriftets annonsespalter er no engang ikke beregnet på denslags ungdommelig forfengelighet. Det er mulig at der blant de øvrige, nye navn kan være lignende «falsifikater», og da forretningsføreren selvfølgelig ikke kjenner alle, plikter vi samlere landet over å være på vakt.

Blant de «fristende» sirkulære-tilbud kom jeg nettopp over en offerte fra en sikkert meget ungdommelig Oslo-grossist. Han har spesialisert seg på kilosalg av Klipp, fortrinnsvis i 5 kg poster, og da han tar kr. 11,— pr. kg er prisen ikke så avskrekkende. Derimot har vi en annen som avverterer til kr. 2,— pr hg, og da er vi vel inne på svartebørs. Men bortsett fra prisene: Hvem kan forklare meg, på hvilken måte disse «frimerkehandlere» har skaffet seg beholdninger for engros salg? Vi alminnelige filatelist er takknemlig for å motta våre rasjoner på ½ eller 1 kg. Disse «forseglede esker» blir gjerne sendt mot forskudds betaling eller i etterkrav, og jeg tar neppe feil, når jeg påstår at de som tankelest reflekterer på den slags outsiders-tilbud kommer til å betale meget dyrt for en verdiløs forundringspakke.

Mr. Guy.

Vannmerkestillingene i norske frimerker.

Jeg antar det vil være praktisk av hensyn til arbeidet med neste utgave av Norgeskatalogen at samlerne offentliggjør i tidsskriftet hva de måtte ha funnet av vannmerkestillinger ut over det som er tatt med i siste utgave av katalogen, side 67, og ut over hva der eventuelt etter hvert opplysés i tidsskriftet. På den måten vil man kunne få katalogens oppgave fyldigere og dermed påliteligere og altså nyttigere.

Katalogens oppgave kan etter hva jeg har funnet foreløpig suppleres med følgende:

Nr. i katalogen:

Nr. vmk.stilling:

Nr. 74	.....	Nr. 8
» 155 a	.....	» 6 og 7
» 155 b	.....	» 7
» 179	.....	» 3
» 194	.....	» 6
» 196	.....	» 6
» 200	.....	» 4
» 207	.....	» 4
» 215	.....	» 3
Tj.mrk.nr. 24	.....	» 2

Med henvisning til de innledende bemerkninger tør jeg henstille til andre interesserte å følge eksemplet.

Herbert Mowinckel.

Norge nr. 79:

„Grisetryne“.

Av Norge nr. 79, 20 øre, har eg funne 2 ekspl. med platefeil som fig. viser. I den andre kronebøylen frå vinstre har den kvite lina til høgre for diamanttrekkja forma seg som ein kvit kontur av eit grisetryne eller — dersom ikkje akkurat dette smakar i «tider som disse» — som eit vakkert, kvitt fabeldyr. Trynet fell saman med den fjerde diamanten nedanfrå, og det peikar omlag midt mot O i NORGE.

Denne platefeilen på Norge nr. 79 er kannhende like sjeldan som oppgravinga på Norge nr. 79. Eg har berre funne desse 2 ekspl. Det eine stempla: (Skib)tvedt ?V.09, og det andre: ASK 2.VI.09.

Eivind Fosshelm.

Litt om helpost og helpostsamling.

Av konservator T. Soot-Ryen.

(Forts. fra nr. 6/1944.)

Oppstilling, priser.

Det er gjerne to spørsmål som stadig plager helpostsamleren, nemlig: hvordan skal jeg ordne min samling og hva kan jeg gi for det jeg kjøper.

Den første ordning av materialet er ganske enkel. Har en skuffer eller esker som noenlunde passer til formatet kan helposten ordnes i dem ved hjelp av skillekort mellom land eller grupper. No vil jo de fleste samlere ha sin samling i en slik form at den lett kan vises fram.

Det er laget flere helpostalbm innrettet etter samme prinsipp som innstikksbøkene for frimerker, bare at formatet naturligvis må bli noe større. I et slikt album kan man lett stille sammen samlingen sin på en ganske oversiktlig måte. Men det har den feil at man bare ser den ene siden av helposten og bare en del av den. Skal man nemlig få litt inn på hver side vil de underste objekter dekke en del av de øvre. Til gjengjeld er hvert enkelt objekt lett å ta ut til nærmere undersøkelse.

Man kan også bruke de tidligere alminnelige prospektkortalbum med spalter til å stikke objektets hjørner inn i. Bare man kan få den rette avstand mellom hjørnespaltene er det ganske anvendelig, men det må lages spesielt.

Begge disse typer fins dels som vanlige album dels i trekkspillform så man kan se alle sidene på en gang.

Enkelte samlere velger å hengsle objektene på samme måte som frimerkene. Det har den fordel at man for det første ser hele objektet på en gang og at baksiden kan undersøkes uten å ta objektet ut. Men hengselrester er ikke pene på verdifull helpost.

Det som for meg står som den beste løsning er å lage eller kjøpe cellophankonvolutter i passende formater og hengsle dem inn på ikke for tykk kartong. Når sidene ikke lages for store blir et slikt album meget pent. Objektene beskyttes for all beskadigelse, er lett synlige og lette å ta ut til undersøkelse. Hvis man så forsyner kartongen med den nødvendige tekst vil man ha glede av å vise fram samlingen sin.

Et generalsamlingsalbum Norge vil kunne framstilles like pent som et hvilket som helst frimerkealbum Norge, og blir det først etterspørsel kommer nok albumutgiverne med ett. Personlig finner jeg større glede ved å sette opp mitt album selv.

Prisspørsmålet er vanskelig for ikke å si nesten uløselig i dag. Prisene retter seg stort sett etter tilbud og etterspørsel. Så lenge det ikke er noen regulær omsetning, så lenge handlerne holder seg borte fra helposten, vil det være meget vanskelig å antyde annet enn relative verdier på objektene. Vi kommer her naturlig til spørsmålet om hvor en samler kan få fatt på helpost. I normale tider vil en kunne komme over enkelte lagere hos utenlandske frimerkehandlere. Vanskeligheten er gjerne at de bare vil selge alt de har av ett land under ett. På

auksjoner verden over frambyr det no og da større og mindre samlinger eller helpostpartier, og leilighetsvis kan en få overta en samling etter en avdød samler. For norsk helposts vedkommende gjenner alle arkiver enno atskillig materiale som ikke er ødelagt av saksen eller som er blitt igjen etter dem som tidligere har rotet igjennom arkivene etter frimerker. Som oftest har de ikke funnet det umaken verd å ta alt. Ja er en heldig kan en også finne atskillig godt utenlandsk materiale. Vil De begynne med helposten så rår jeg Dem til å finne et slikt arkiv. No og da bys det også fram norsk helpost til salgs, men oftest til fantasipriser som alt annet i denne tid.

Grosser Ganzsachen-Katalog har en prisangivelse i Mark beregnet med en viss rabatt etter forholdene. Disse priser må ansees relativt sett å være den beste rettesnor vi har i dag selv om en snart vil bli oppmerksom på atskillige mangler ikke minst for vårt eget lands vedkommende.

Ett gode ved helposten er at den nesten ikke har vært gjenstand for offentlig spekulasjon. Bare noen få land har funnet det regningsssvarende å utgi nyheter i tide og utide. De fleste land er velsignet fri for slikt. Men vi har f. eks. billedbrevkortene. De er pene å se på, men blir i lengden kostbare for samlerne da samme verdi utstyres med en rekke forskjellige motiver. Kanskje noe slikt allikevel må til for å vekke interessen blant samlere?

Et helpostobjekt bør naturligvis være like pent som et frimerke for å oppnå full pris. Brekker, skitne flekker eller gjennomhullninger bør gjøre objektet mindre verdifullt. Men kast ikke slik helpost. Til studieøyemed er den like brukbar som praktkeksamlarer og er De ikke selv interessert i studier er det nok andre som vil overta dem.

For stempelforskeren eller samleren er helposten et rent eldorado. Av en eller annen grunn ser det ut til at stempler i alle fall på brevkort oftest er klarere og penere enn ellers og så har en den store fordelten at hele stemplet står der. Kanskje de tusener av avklipp kan finne en berettiget anvendelse der.

Framstilling, nytrykk, forfalskninger.

Det fins neppe noen trykningsmetode som ikke har vært anvendt ved framstillingen av helpost. Særlig i gamle dager ble det lagt atskillig arbeid på framstillingen og resultatene er ofte små kunstverk. Pregetrykk ble brukt nokså vanlig, særlig for merkebilledet og gir helposten en egen, jeg vil nesten si, fornem stil.

I alminnelighet blir de forskjellige sorter helpost trykt i flere eksemplarer samtidig, det vil si en kan snakke om ark i likhet med frimerkearkene. Et slikt ark er sammenstillet av et vekslende antall helposttyper, som i mange tilfeller er noenlunde lette å kjenne fra hverandre. Å rekonstruere et ark er dessverre oftest ugjør-

lig da en ikke har par, striper eller blokker å støtte seg til. Hele ark er visstnok heller ikke oppbevart selv i postvesenenes arkiver. En er derfor henvist til en vilkårlig nummerering av «typene». Takket være små feil, fargenyanser o. lign. kan en følge trykningen av f. eks. et brevkort, bestemme de forskjellige leveringer fra trykkeriet og undertiden finne ut de forskjellige settings. Særlig for helpost framstillet i boktrykk og forsynt med tekst eller rammer, kan en følge hele gangen i trykningen. En kan se at enkelte deler skades eller slites og blir skiftet ut av nytt materiell, en merkeklisje blir dårlig og en ny settes inn i stedet og mange slike små forbedringer helt til hele satsen blir erstattet av en ny. For den samler som interesserer seg for slike mere inngående studier gir all helpost, særlig boktrykksutgavene, et enestående rikt arbeidsfelt. Det morsomste er at en alltid kan finne ut noe nytt hittil ukjent bare en har tilstrekkelig materiale å arbeide med. De aller fleste land er nemlig helt ubearbeidet hva slike detaljer angår.

Mere inngående studier av et lands helpost må gå parallelt med studier av dets frimerker. Har man en del sikre offisielle data for leveringer fra trykkeriene, datoer, opplag etc., vil man bli forbauset over hvor meget lettere et slikt kombinert studium kan drives enn hvis man bare arbeider f. eks. med frimerkene.

Helpostsamling var meget moderne i det forrige århundrede og etterspørslen etter sjeldne

objekter var stor. For å tilfredsstille samlerens krav utga forskjellige land nytrykk. Slike nytrykk finner vi særlig blant de eldste konvolutter fra de tyske småstater, men også Danmark og Finnland f. eks. har utgitt slike. Etterhvert som prisene steg dukket det opp forfalskninger. Man skal derfor være forsiktig ved anskaffelsen av sjeldne helpost-objekter like så vel som av frimerker. Både nytrykkene og forfalskningene såvidt de er kjent står angitt i Grosser Ganzsachen-Katalog.

Rene feiltrykk forekommer også no og da. Vi kan f. eks. finne konvolutter med merket i et annet hjørne enn vanlig eller brevkort med trykk på begge sider. Feil eller utelatelser i teksten eller annen sats forekommer ganske ofte, men det er gjerne kjennetegnet på en eller annen «type» og kan ikke kalles egentlige feiltrykk. Ved dårlig kontroll har no og da også makulatur sluppet ut til publikum og kan ofte finnes brukt på regulær måte.

I mange land kunne man bruke utklipp av helposten til frankering av konvolutter eller prospektkort. No og da kan en finne slike tilfeller. Selv om de må gå under betegnelsen helbrev hører de naturligvis nærmest hjemme i en helpostsamling. Slike objekter bør bare samles på helbrev. Står de bare på brevstykke må det iallfall være så stort at stemplet tydelig viser at utklippet er anvendt som merke.

T. Soot-Ryen.

ISLANDS FRIMERKER

Av ingeniør CARL A. PIHL.

Allerede fra gammel tid av fantes en postforbindelse mellom Reykjavik og København. Men først i 1870 ble der etablert en offentlig posttjeneste på Island. 1. mars dette år ble nemlig øya trukket inn under dansk postforvaltnings område og de 2 første postkontor opprettet. Disse var Reykjavik og Seydisfjordur som ble utstyrt med nummerstempler 236 og 237 i den vanlige danske 3-rings typen. Danske frimerker (utgavene 1864/68 og 1870/71) med nummeravstempling 236 er alle meget sjeldne, mens 237-stemplet såvidt vites ikke er påtruffet. Her er følgende store muligheter for lykkelige eiere av danske skillingsmerker engros. Reykjavik fikk samtidig et eget brevstempel, et steds- og dato-stempel, men dette ble først seinere tatt i bruk som annulleringsstempel og er ikke kjent på danske merker.

1. januar 1873 fikk landet et eget postverk og samtidig utkom de første islandske frimerker. Postverket ble administrert ved en av kongen beskikket postmester og hadde en selvstendig stilling i innenlandske spørsmål, men var overfor utlandet framdeles underlagt dansk forvaltning som også hadde approbasjonen av alle frimerke-utstedelser og leveransebestillinger. Som samhörig med Danmark trådte Island inn i Verdenspostforeningen den 1. juli 1875. Etter forfat-

ningsendringen av 1. desember 1918 overtok den islandske regjering, med virkning fra 1. januar 1921, postverket til egen forvaltning og samtidig ble Island opptatt som selvstendig medlemsstat i Verdenspostforeningen.

Alle frimerker i «avhengighetstiden» er levert av det fra danske frimerker så velkjente firma H. H. Thiele i København. Papir, vannmerke, gummiering og tagging er identisk med de samtidige danske merker. Bortsett fra dobbeltportrettmerkene av 1907 og 1915/18 som delvis er utført i dyptrykk, er alle framstillet i boktrykk. Også etter 1921 er en rekke emisjoner levert fra danske, andre av østerrikske og engelske trykkerier. På en enkelt unntagelse nær, tjenestemerkenes av 1930, er samtlige overtrykte merkens påtrykk utført i Reykjavik.

Som rimelig er hvor det gjelder et land med befolkningstall ikke meget større enn Bergens, er de islandske frimerkers opplag stort sett beskjedne. Prisene er ikke desto mindre ofte forbausende lave. Grunnen synes ikke bare å være den at området utenfor skandinaviske samlerekretser later til å ha vært mindre påaktet, men når bortses fra de tidligste utgaver også at relativt rikelig merkemateriale er oppkjøpt i filatelistisk øyemed, et forhold som senere vil bli viet nærmere omtale.

Skildingsmerkene. 1873.

Kjøbenhavnegravøren Philip Batz laget et felles moderstempel av stål for alle frimerkene og de to tjenestemerker. Dette stempel inneholdt bare ordet ISLAND, mens verditallet i midten og ovalens nedre tekstlinje ble stanset resp. gravert inn på et for hver verdi framstillet trykkstempel eller originalstempel. Moderstempelets

2 sk., blå.

overføring til originalstempler foregikk på galvanisk vei, mens de nødvendige trykkklisjeer rime-ligvis var stereotypier.

Arkene er på 100 merker, men eiendommelig nok besto trykkplatene bare av 25 (5×5) enkeltklisjeer, hvorfor platen altså måtte benyttes fire ganger til trykning av ett og samme ark. Av den grunn vil de fire 25-blokkers avstand kunne variere og blokkene også ofte være innbyrdes forskjøvet. Undersøkelser har videre godtgjort at et ark faktisk representerer fire separate trykk fordi det ene blokktrykk ble gjennomført på samtlige ark innen opplaget, først deretter det neste osv. Det er derfor naturlig at fargen kan vise relativt sterke variasjoner på samme ark. Men ikke nok med det; også merkeavstand og farge kan være merkbart forskjellig innen den enkelte 25-blokk. Dette kommer av at trykkplaten ikke var støpt i ett stykke, men enkeltklisjeene bare festet til hverandre ved en hakeanordning hvorfor platen på en måte kom til å virke elastisk. Mange klisjeer har individuelle kjennetegn som rammebrudd, hvite flekker eller andre støpefeil. Disse konstante platefeil opptrer alltid på korresponderende plass gjennom alle ark fordi skildingsmerkene (skilling = skilding på islandsk) bare ble trykket i ett opplag. Eksempelvis har 4 Sk. t.j.m. et brudd i øvre ramme i arkposisjonene 3, 8, 53 og 58.

Papiret er tynt serpentinaktig, svakt elfenbensfarget, med vannmerke «stor krone» på hvert merke. Dessuten «KGL.POST-FRMK» i alle marginaler samt et større kronevannmerke resp. posthorn i øvre og nedre arkhjørner. På grunn av skjevt ilegg i trykkpressen kan en treffe på merker med fragmenter av marginalvannmerket, en sjelden gang også eksemplarer helt uten vannmerke. Muligens med unntagelse av det grovtaggete 4 Sk. frim. og de fintaggete 4 og 8 Sk. t.j.m. forekommer alle verdier og tagginger med omvendt vannmerke. Bortsett fra 4 Sk. t.j.m. er alle sjeldne.

Taggingen er enten kamtagging, 14 : 13½, eller linjetagging, 12½. Formatet av de sistnevnte kan variere ikke så lite både i høyde og bredde, et forhold en bør være oppmerksom på hvor det gjelder tilsynelatende utaggede merker. Disse, altså virkelig utaggede, er sluppet ut ved «lekasje» fra Thieles trykkeri omkring 1880 og stammer fra uferdige eller overtallige ark. Bortsett fra 8 Sk. t.j.m. er alle ugummierte. I hvert fall 4 Sk. t.j.m. er kjent med omvendt vannmerke også i utagget stand. Av taggingsvarianter nevnes: 16 Sk. dobbelttagget eller utagget på en av de vertikale sider, samt 4 Sk. t.j.m. utagget på en side.

Opplagstall, uten at fordelingen på de forskjellige tagginger kjennes, er som følger:

Frimerker:

2 Sk.	40 000
3 »	25 000
4 »	100 000
8 »	40 000
16 »	40 000

Tjenestemerker:

4 Sk.	50 000
8 »	30 000

Der eksisterer prøvetrykk av alle verdier i utgitte farger, 3 Sk. også svartgrå og blåaktig grå, på papir uten vannmerke og gummi. Med 4 Sk.-platen og på det ordinære papir med vannmerke er også trykket fargeprøver i alle verdiers definitive farger. På tynt papir uten vannmerke dessuten i rødbrunt, blågrønt og mørkgrønt.

Reykjaviks innledningsvis omtalte danske stempler, også brevstemplet, ble leilighetsvis tatt i bruk til skildingsmerkene. Brevstemplet har en diameter på ca. 22 mm og stedsnavn i grotesk-, datoangivelse i antikvatyper. (1). Ved opprettelsen av det islandske postverk fikk Reykjavik og en rekke andre poststeder et nytt lignende stempel, men med både stedsnavn og datoangivelse i antikva. (2). De lokale postkontorer som altså bare hadde dette ene stempel var:

AKUREYRI
BJARNARNES
BÆR
DALASYSLA
DJUPIVOGUR
EGILSTADIR
GRENJADARSTADUR
HJARDARHOLT
HRAUNGERDI
ISAFJORDUR
KIRKJUBÆJARKLAUSTUR
MIKLAHOLT
MIKLIBÆR
SEYDISFJORDUR
STRANDASYSLA
STYKKISHOLMUR
SVEINSTADIR
VESTMANNAEYJAR
VOLLUR

1.

2.

3.

4.

Skipsavstemplingen «FRA ISLAND» og de danske nummerstempler 1 (København) i to typer og 238 (Thorshavn) forekommer, mens blekkannullering er ytterst sjelden. Andre utenlandske stempler er i tilfelle kuriosa, da all utlandspost ble formidlet over Kjøbenhavn. Skildingsmerker på helbrev er rariteter, men også ekte brukte enkeltexemplarer opptrer så sparsomt at det er nærliggende å tro at katalognoteringene for disse gamle merker delvis ligger langt for lavt.

I begynnelsen av 80-årene, altså flere år etter at skildingsmerkene ved overgang til ny myntfot var avløst av nye frimerker, ble to andre stempeltyper tatt i bruk. Begge hadde både steds- og datoangivelse i grotesk, men mens det ene, (3), bare var reservert Reykjavik, ble det annet, (4), noe større med diameter ca. 25 mm, også benyttet ved alle etterhvert nyopprettede postkontor. Tiloversblevne beholdninger av skildingsmerkene ble i flere porsjoner, i det vesentlige først etter 1880, solgt til handlere og samlere som i stor utstrekning sørget for samtidig å få merkene avstemplet. Selvom det teoretisk er mulig at et av de gamle stempler kan ha blitt brukt, tyder all erfaring på at det overveiende antall «leilighetsavstemplinger» er utført med et av de nye stempler som selv om de er ekte nok, ikke eksisterte i kurseringstiden. Verdien er lidt av en smaksak, i hvert fall bør de vurderes lavere enn prima postfriske eksemplarer.

Michel omtaler et par falske stempler. Ett av dem, HRAUNGERDI, har stedsnavn i antikva og dato i grotesk, altså en kombinasjon som ikke forekommer blant de autentiske stempler. Falsifikater er få og så primitivt ettergjort at de ikke gjør krav på nærmere behandling.

Aur-merkene. 1876–1901.

Originalstemplene ble framstillet på samme vis som skildingsmerkene fra Batz' gamle moderstempel. En unntagelse danner det eldste 3-aur merke, (Michel nr. 12) hvis stempel ble laget ved direkte overføring av 5-aur-stemplet via en matrise i hvilken begge 5-tall ble fjernet, mens nye verditall ble gravert inn på kopistemplet.

10 aur, rød.

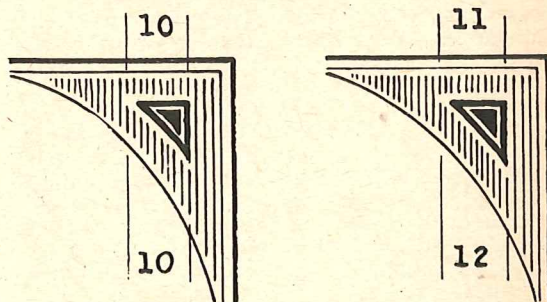
5 aur, og derfor også den gamle 3 aur, har påfallende meget større typer i ovalens nedre tekstlinje enn de andre samtidige verdier. Dessuten har disse merker en eiendommelig spalting av ytre rammelinje midt på høyre side slik at denne framtrer som en tydelig dobbeltlinje. Også de i 1900/01 utgitte 3, 4 og 25 aur har større typer nedentil. Ved flere verdier vil en legge merke til et litet hvitt punkt i midtre verdifelts sentrum. Åpenbart handler det seg om et «retningspunkt» for riktig plassering av de store verditall.

For samtlige enfargede verdier, unntatt den nygraverte 3 aur fra 1901, var trykkplatene framdeles sammensatt av 25 enkeltklisjeer og framgangs måten ved trykkingen analog skildingsmerkene. Men i motsetning til disse er der flere, opptil 8 opplag. No viser det seg at platene regelmessig ble ombrukt mellom hver trykning slik at karakteristiske klisjeer fra korresponderende felt i det ene opplag har skiftet plass i det

neste. Leilighetsvis har utskiftning av klisjeer også funnet sted innen det enkelte opplag, derfor behøver til eksempel en bestemt klisje fra arkets to øvre 25-blokker ikke nødvendigvis å gå igjen i de to nedre. Thiele lot framstille flere enn 25 klisjeer av hver verdi og benyttet dem vilkårlig om hverandre. I det hele tatt byr en rekke av disse merker på et rikt og i flere henseender jomfruelig felt for platestudier. Interesserte henvises til faglitteraturen, i første rekke til Kohls håndbok.

Formodentlig fordi en var blitt oppmerksom på omtalte feil ved høyre omranningslinje, eller kanskje fordi midtre verditall hadde vist seg å være for litet og for dårlig markert, ble der laget et helt nytt trykkstempel for den siste 3 aur, (Michel nr. 22.) Den hittil brukte trykningsmetode for de enfargede merker ble samtidig forlatt, idet klisjeene no ble framstillet galvanisk og samlet til en fast trykkplate på 100 hvorved arkene kunde trykkes i en operasjon.

Også for de tofargede verdier besto trykkplaten av 100 merkeklisjeer. Men der ble brukt to sådanne, en spesiell medaljong- og en rammeplate. Ved sistnevnte noteres en interessant detalj idet rammen kan være «rett» eller «omvendt». Forskjellen illustreres i nedenstående skisse og

Rett ramme

Omv. ramme

består i det vesentlige i det varierende antall graveringslinjer over og under øvre høyre triangel. Mens originalgravvren og dermed alle de enfargede verdier har 10 slike linjer over og under triangel, og 12 respektive 11 linjer over og under det motstående nedre venstre triangel, er 49 av de tofargede merkens klisjeer blitt satt på hodet i rammeplaten. Begge typer fordeler seg helt vilkårlig, men nøyaktig ens for alle verdier, en ting som beviser at samme rammeplate er brukt til dem alle.

Til å begynne med var papiret tynt transparentliknede, maken til skildingsmerkene. Fra omkring 1884 kom en mellomtykk kvalitet i bruk, som ut i 90-årene igjen ble avløst av en utpreget tykk hvitt papirsort. Samtlige grovtaggede merker fra 1896 av er utelukkende trykket på det tykke papir. Gummieringen var først gulaktig til brunlig, fra omkring 1891 fargeløs. Vanmerke som før. De fleste verdier er kjent med omvendt og enkelte, fra arkhjørner, også uten vanmerke.

Perforeringen er kamtagging 14 : 13½ og etter 1896 12¾. Den først utgitte verdi, 5 aur blå fra 1876, også med linjetagging 12½. Samme merke eksisterer utagget nedentil (sammenhengende med arkrand), mens tilsynelatende helt utaggede eksemplarer handler seg om beklippede grovtaggede

merker. Derimot forekommer 10 aur utagget, både ustemplet og avstemplet Reykjavik 1895. I siste opplag av de fintagede 3, 6 og 10 aur fra 1895/96 opptrer ofte den feil i de vannrette taggingsrekker at ett bestemt perforeringshull mangler på over- og undersiden av merkene. Dette skyldes en nålbrekasje som øyensynlig er oppstått ved overgangen til det tykke papir. Etterhånden var der gått istykker hele 7 taggingsnåler slik at perforeringshull 3, regnet fra ven-

stre, mangler i alle frimerker i de seneste arks vertikalkrekker 6 og 7, hull 4 i rekke 2, 5 i 5 og 8, 6 i 9, og hull 7 i rekke 3.

Etter Kohl (og G. A. Hagemann) hitsettes i noe omarbeidet oppstilling en tabellarisk oversikt over de sammenfattede utgavers enkelte merker med opplag, utgivelsestid m. m. For mange kan netto opplagstall ikke angis eksakt, fordi større eller mindre poster av ukjent størrelse seinere ble benyttet til overtrykksmerker.

		Tagget 14 : 13½				
	Opp- lag	Tryknings- termin	Farge	Papir	Opplags- størrelse	Inklusive merker med
3 aur	1	1882/83	matt okergul	tynt	50 000	
	1	83/84	matt okeroransje	»	50 000	
	3	84/85	oransje—oransjegul	middels	200 000	GILDI-overtr.
	4	91/92	matt brunoransje	»	160 000	GILDI-overtr.
	5	95/96	livl. brunoransje	tykt	100 000	taggingsfeil.
5 aur	1	1876/77	blå, gråblå	tynt	40 000	tagging 12½
	2	78/79	blå, gråblå	»	50 000	
5 aur	1	1882/83	blålig grøn	»	60 000	GILDI-overtr.
	2	84/85	mørk blågrøn	middels	250 000	Prir og GILDI
	3	91/92	matt sjøgrøn	»	250 000	GILDI-overtr.
6 aur	1	1876/77	fiolettgrå	tynt	30 000	GILDI-overtr.
	2	83/84	grå	»	50 000	GILDI-overtr.
	3	86/87	lysegrå	middels	50 000	
	4	91/92	skittengrå	»	100 000	GILDI-overtr.
	5	95/96	grønlig grå	tykt	100 000	taggingsfeil
10 aur	1	1876/77	lillarosa — lillarosakarmin	tynt	100 000	
	2	78/79		»	50 000	
	3	81/82		»	50 000	
	4	83/84		»	100 000	
	5	83/84		»	50 000	
	6	84/85	rosakarmin	middels	250 000	
	7	89/90	karminrosa	»	400 000	uten tg.-GILDI
	8	95/96	karmin, karminrød	tykt	200 000	tg.feil-GILDI
16 aur	1	1876/77	mørkbrun	tynt	50 000	GILDI-overtr.
	2	83/84	grålig brun	»	50 000	GILDI-overtr.
	3	86/87	gullig brun	middels	50 000	GILDI-overtr.
	4	91/92	gullig olivbrun	»	60 000	GILDI-overtr.
20 aur	1	1876/77	lilla i nyanser	tynt	40 000	
	2	81/82	fiolett	»	50 000	
20 aur	1	1882/83	ultramarin (nyans)	»	60 000	GILDI-overtr.
	2	84/85	gråblå	middels	100 000	GILDI-overtr.
	3	91/92	grønlig blå	»	150 000	GILDI-overtr.
40 aur	1	1876/77	gulgrøn (nyanser)	tynt	40 000	
40 aur	1	1882/83	fiolett	»	40 000	
	2	86/87	lyslilla	middels	50 000	GILDI-overtr.
	3	91/92	lilla, brunliglilla	»	60 000	GILDI-overtr.
50 aur	1	1892/93	lysblå og karmin	»	55 000	GILDI-overtr.
100 aur	1	1892/93	brun og purpur	»	55 000	GILDI-overtr.

(Forts.)

nyheter

Belgia.

En ny serie «berømte menn» på 9 verdier med tillegg:

10+15 c., lilla (Jan Van Eijk 1390—1440). 35+15 c., grøn (Godefroid de Bouillon 1060—1100). 50+25 c., lys brun (Jacob Van Maerland 1235—1300). 60+40 c., oliven (Jean Josès de Dinant XIV årh.). 1,—+50 c., rød (Jacob Van Artevelde 1287—1345). 1,75+4,25 frc., lys blå (Charles Joseph de Ligne 1725—1814). 2,25+8,25 frc., grønoliven (Andre Gretry 1741—1813). 3,25+11,25 frc., brun (Jan Moretus-Plantin 1543—1610). 5+35 frc., blåsvart (Ruusbroeck 1294—1381).

Böhmen og Mähren.

I anledning av 60-årsdagen for den tsjekkiske komponist Bedrich Smetanas død er kommet 2 minnefrimerker med tillegg:

60+140 h., grågrøn. 120+380 h., brunrød.

Danmark.

2 nye verdier i kongeserien:

35 øre, rødlilla. 60 øre, blågrøn.

En ny serie på 3 verdier med motiv: Danske landsbykirker skal sendes ut. Den første verdi kommer den 14. juli:

20 øre, rød (Kirken i Hvidbjerg, Mors).

Frankrike.

I anledning av marchal Petains fødselsdag 24/4 er utkommet et frimerke i «dobbelst stort format»:

1,50+ 3,50 frc., brun.

Til inntekt for den franske arbeidstjeneste:

2+3 frc., blå. 4+6 frc., rød.

Til minne om 100-årsdagen for opprettelsen av «le service postal ambulant» er utsendt et merke uten tillegg:

1,50 frc., gråfiolett.

Likeledes er utkommet et nytt 15,— frc. merke med bilde av slottet Chenonceaux.

Island.

I nr. 5 anmeldte vi som nyheter 3 merker 10 : 10, 10 : 12 og 20 : 35 overstemplett ORLOF. Ifølge meddelelse til Svensk Filatelistisk Tidsskrift handler det seg her ikke om nye frimerker, men om et slags stempelmerker. Det islandske postverk betegner merkene som «holiday insurance stamps» eller «feriemerker». Det finnes ikke mindre enn 16 stk. av disse merker.

10 : 10, 10 : 12, 20 : 25, 20 : 35, 50 : 25, 1 kr. : 60, 2 Kr. : 2,— (2 forskj.), 5 Kr. : 50, 5 Kr. : 5 (2 forskj.), 10 Kr. : 10, 10 Kr. : 16, 10 Kr. : 50, 10 Kr. : 1,— (2 forskj.).

Det skal seinere trykkes spesielle merker for dette formål i verdiene 10, 20 og 50 aur, 1, 2, 5 og 10 Kr. Merker som er overstemplet ORLOF er således ikke samlerberettigede som frimerker.

I anledning av presidentvalget den 17. juni ble utgitt en minneserie med bilde av Jon Sigurdsson.

10 aur	.....	opplag	500 000
25 »	.....	»	500 000
50 »	.....	»	500 000
1 Kr.	.....	»	300 000
5 »	.....	»	100 000
10 »	.....	»	50 000

Kroatia.

Med bilde av Ante Pavelitsje er kommet en rekke nye verdier:

0,50 kune, blå. 0,75 kune, olivengrøn. 1 kune, grøn. 1,50 kune, fiolettgrå. 3 kune, karmin. 3,50 kune, blå. 4 kune, rødfiolett. 5 kune, ultramarin. 8 kune, gulbrun. 9 kune, rød. 10 kune, brunkarmin. 12 kune, olivenbrun. 18 kune, brun. 32 kune, mørk brun. 50 kune, blågrøn. 70 kune, oransje. 100 kune, fiolett.
Tidligere er anmeldt 0,25, 0,50, 2 og 12,50.

Lichtenstein.

En serie på 6 nye landskapsmerker:

3 rappen, brun. 5 rappen, mørkgrøn. 20 rappen, rød. 25 rappen, lyslilla. 30 rappen, mørk blå. 50 rappen, grå lilla.

Nederland.

I «sjøhelt» serien er kommet 2 nye verdier: 17½ cent, gråblå (Wilhelm Joseph Van Gent ?—1672). 22½ cent., oransje (Cornelis Evertsen 1610—1666).

Norge.

Til minne om 30-årsdagen for Tryggve Grans Nordsjøflyging den 30. juli 1914 utgir postverket et frimerke.

40 øre, prøysisk blå.

Romania.

Nytt merke med motiv: rugbyspiller:

16+184 lei, mørk rød.

Til inntekt for de rumenske posttjenestemenn er utsendt en serie på 4 verdier med tillegg:

1+49 lei, oransje. 2+48 lei, karmin. 4+46 lei, blå. 10+10 lei, lys lilla. De 3 første verdier er også utsendt i blokker, tagget og utagget.

Minneserie for det rumenske artilleri:

1+1 lei, brun. 2+2 lei, lilla. 3,50+3,50 lei, blå. 4+4 lei, karmin. 5+5 lei, oransje. 6,50+6,50 lei, gråblå. 7+7 lei, mørk lilla. 20+20 lei, rød.

San Marino.

2 nye merker i plakatformat med tillegg: 20+10 lire, brun. 20+10 lire, oliven (luftpostmerke).

Slovakia.

Sportsserie på 4 verdier med tillegg: 0,70+0,70 ks., olivengrøn. 1+1 ks., fiolett. 1,30+1,30 ks., mørk blå. 2+2 ks., brun.

Sveits.

Arets nasjonaldagserie er kommet med 4 verdier:

5+5 c., grøn/rød. 10+10 c., gråsvart/rød. 20+10 c., brun/rød. 30+10 c., blå/rød.

Tyskland.

Til inntekt for de tyske posttjenestemenn er kommet en ny serie med delvis nye motiver og nye farger:

6+9 pf., lysblå. 8+12 pf., svartgrå. 12+18 pf., lillarød. 16+24 pf., grøn. 20+30 pf., blå. 24+36 pf., mørk lilla.

I anledning av Adolf Hitlers fødselsdag 17/4 er kommet et merke i stort format: 54+96 pf., rød.

Typer i Arendals Bypostmerker.

Av GOTTFRIED CASPERSEN.

I nr. 3, 1942, skriver hr. Stian Sanness: «Enhver som kan gi supplerende opplysninger (om Norges Bypostmerker) anmodes om å gi meg eller redaksjonen beskjed.»

Stian Sanness artikler.

Alle som har fulgt med i hr. Stian Sanness artikler om Norges Bypostmerker, har sikkert lest disse med stor interesse, for dette har vært noe nytt som den alminnelige samler ikke har heftet seg noe større ved. Det har vært min oppfatning, og sikkert også de fleste Norges-samleres.

Når så hr. Stian Sanness har latt oss få nærmere kjennskap til sitt store arbeid er vi ham megen takk skyldig, det ligger nok mange års arbeid bak hans artikler.

Undertegnede har fra tid tilbake kommet over noen av Arendals Bypostmerker, de rimelige merker, nemlig 2, 5, 7 og 10 øre, og som filatelister flest, var det å granske, og studere om det kunde være noe av interesse, og til min glede oppdaget jeg forskjelligheter og likheter på annet hvert merke.

4 typer.

Ved mere utforskning av disse merker, kunde jeg med bestemthet fastslå, at Arendals Bypostmerker, nytrykk, har 4 typer i hver emisjon, nemlig i 2, 5, 7 og 10 øre.

Nytt land.

Etter denne oppdagelse skulde en tro at også andre verdier av Arendals Bypostmerker har typer. Likeledes må Bypostmerkene fra andre byer studeres nærmere, og vi får sikkert høre om nyoppdagelser innen disse interessante merker.

Stentrykk.

Stentrykk er benyttet til framstillingen av Arendals Bypostmerker, og er sikkert utført etter samme framgangsmåte som våre skillingsmerker 1886.

Arendals Bypost er utført i 2 farger. Det midtre runde felt, byvåpnet med seilskuten, skjoldet med løve og skog i en farge. Ramme med navn og verdiangivelse i en annen farge.

Med hensyn til stentrykk var det ønskelig med en artikkel i Norsk F.T. som forklarer hele framstillingen, hvorledes fargen forlater de fete steder og kun blir liggende hvor det er tørt, samt framgangsmåten, stenen blir retusjert på.

Typebeskrivelse.

2 øre, ark à 64 merker.

Ganske ensartet for rammens vedkommende, men type 3 har ett brudd i 2 tallet, meget lett å bestemme. No er der også andre små forskjelligheter, særlig i bladrosetten foran og etter ørebenevnelsen, stor til venstre og liten til høyre — type I. Det innre felt, byvåpnet, gir oss de beste kjennemerker, og da det er samme typer for 2,

5, 7 og 10 øren, er det lett å bestemme de tre verdier. Se tegningen, av øvre del i byvåpnet (fig. 1). Altså: verdiene 2, 5, 7 og 10 øre, har samme typer i indre felt.

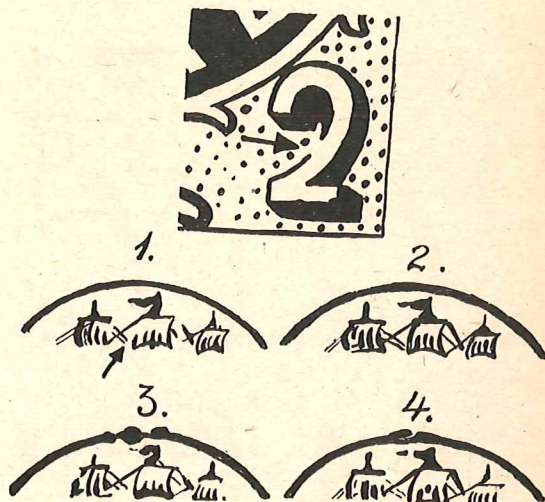

Fig. 1.

Type 4. Den fargeflekk, eller utvekst, som er på den store ring, er et godt kjennemerke. Bemerk også de bruddene som finnes i indre ramme opp til høyre.

5 øre, ark à 64 merker.

Type 1. Indre ramme, øverst til venstre er istykker, forekommer i flere variasjoner.

Type 2. Spissen på ornamentet, øverst til høyre, har fått et brudd så spissen er åpen, i stedet for tett. Likeledes har indre ramme, øverst til høyre et lite brudd.

Type 3. Et rent og klart brudd i den tynne ring, utfor E i Arendals Bypost. Se også over 5 tallet til høyre, hvor det også er et brudd på ringen.

7 øre, ark à 64 merker.

Når vi ser på disse typer, er det noe, som vi spesielt legger merke til, og det er at, på type 1 og 2 er anbragt en bøylen over 7 tallet, men på type 3 og 4 er den sløyfet, så det er lett å skille disse merker fra hverandre. Innenfor disse to, er det altså å skille ut typene. Type 1 har mellom 7 tallet og bøylen to fargeflekker inntil ringen, under S i SYV, og type 2 har tre fargeflekker plus en fargeflekk i bøylen. Type 3 har brudd, som pilen viser, og fortykket ramme utfor 7 tallet (fig. 2). Type 4 har fargeflekk og rett ramme. Tegningene skulde gi de beste opplysninger så ingen kan ta feil når disse typer skal sorteres.

10 øre, ark à 64 merker.

Dette merke er også lett å bestemme, type 2 har midtaksen oppe mens 1, 3 og 4 har den nede, og er avlang. Type 3 har innhakk i ringen. Type

1 og 3 har 7 bladet rosett, mens 2 og 4 har 6 bladet. Skulde stemplet dekke de anførte kjennermerker så har vi midtfeltet.

5 øre, ark à 100 merker.

Dette merke har et defekt formet hjul i øvre venstre hjørne. Dette forekommer på alle merker i arket. Type 2 kan vi lett skille ut ved den fargeforbindelse som er mellom 5 tallet og

7 ØRE.

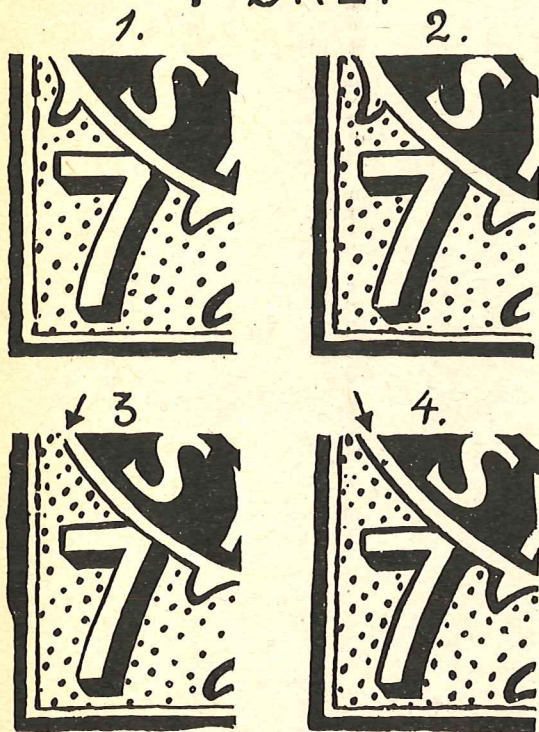

Fig. 2.

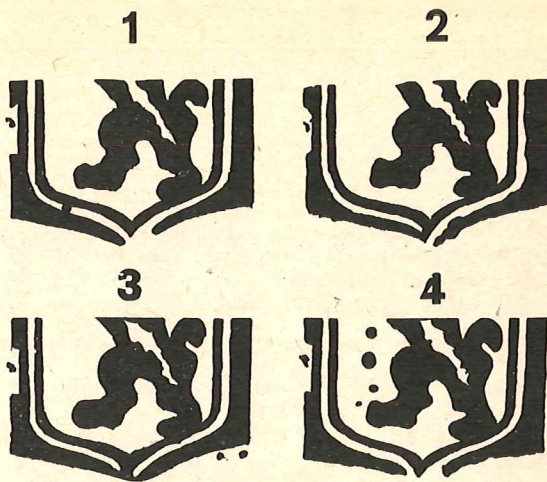

Fig. 3.

ornamentet. Type 3 har brudd i ringen oppe til venstre, og fargeflekk i ornamentet nede til høyre. Byvåpenet er også lett å bestemme typene etter (fig. 3). Se nedre del av skjoldet, type 2 åpen på en side, type 1 helt åpen, og fargepunkt i feltet til venstre, type 4 er også åpen nede, resten vannrett i underkant, og flere runde punkter over poten (jonglør), type 3 er lukket i skjoldets underkant og har også to punkter nede til høyre.

Innenfor de forskjellige typer, finnes der naturligvis en mengde flere kjennemerker enn det som er angitt her, men de som er beskrevet, skulde være så gode å se etter at det skulde være nok for å bestemme typene.

Av platefeil, er der også mange, men dette må være noe som må komme etter hvert. Flere platefeil er jo tidligere beskrevet i tidsskriftet, og de som går inn for bypostsamling vil sikkert la høre fra seg, når de finner noe av interesse.

Gottfried Caspersen.

Britiske kolonier i Amerika.

Av ABR. ODFJELL.

(Forts. fra nr. 6/1944.)

Montserrat, oppdaget av Kolumbus i 1493, ble oppkalt etter et berømt fjell i Spania, hvor Ignatius Loyola's kjente kloster lå. Her stiftet han «Sociedad de Jesus» (Jesuitterordenen).

Englenderne nedsatte seg på Montserrat i 1632. Franskmennene tok øya i 1664, men den kom tilbake til England i 1668. Øya overga seg til franskmennene i 1782, men England fikk den påny tilbake i 1784.

Montserrat ligger syd for Antigua og er av vulkansk opprinnelse med ville fjell som er skogkledt. Den høyeste topp Soufrière Hill er 1000 m. Den største by heter Plymouth. Den ligger på øyas vestsida. I dag er dens befolkning ca. 12 000.

Det oppdyrkede land finnes vesentlig på vest- og sydkysten. Øya ansees for å være den sunneste av de engelske besittelser i Vest-India.

Man vet lite om den tidlige posthistorie, omenn denne vel var omtrentlig som på de andre øyer. Fra 1807 hadde man benyttet et poststempel av Fleuron-typen. Seinere (1850) «kronet sirkel». I årene 1858—60 hadde London en postfilial i Plymouth med stempel A 08. Så ble man igjen uten frimerker. Portoen betaltes i kontanter på posthuset og brevene ble stemplet «Montserrat» — ingen frimerker. Poststempler før 1884 er sjeldne. Den 6. mars 1876 skrev guvernøren fra Antigua:

«Da Montserrat er den eneste koloni her som er uten frimerker og det ofte har vist seg vanskelig å kontrollere den oppbårne porto, ber man om tillatelse til å bruke Antigua's frimerker, da det ikke er tilrådelig å gå til utgifter ved anskaffelse av egne trykkstempler og frimerker.»

Postmyndighetene i London ga tillatelsen:

«— forutsatt at ordet «Montserrat» blir trykt over frimerkene som brukes, som det på en billig og tilfredsstillende måte er gjort i andre tilfeller f. eks.: St. Helena.»

På grunn av mangel på 2½ d. frimerker 1833—84 ble 1d. frimerket ofte halvert og det synes som om postbetjeningen hadde delte 1d. merker liggende klar til avbenyttelse. Også 6d. frimerket kjennes delt i to eller tre deler. Av 1834 utgaven finnes 1d. og 6d. med omvendt «S» nr. 15 og 75 i arket.

Montserrat har ingen dyre merker og er populært blant samlere.

Nevis var blant de øyer som Kolumbus oppdaget i 1498. Engländerne fra St. Christopher bosatte seg her i 1628. Den største by heter Charlestown og ligger på stranden ved foten av et fjell som er en flatterende bakgrunn til den lille by. Bare halve øya er egnet for jordbruk. Befolkningen er i dag ca. 13 000.

Den britiske generalpostmester hadde allerede fra 1710 kontroll over Nevis' som over de andre øyers post, som ble mere tilfeldig. Således vedvarte forholdene inntil 1860 da de lokale myndigheter overtok poststyret. Engelske frimerker ble benyttet. Det tidligste kjente brev er med to 6d. frimerker poststemplett A 09 og datert 29. mai 1858.

Nevis' første frimerkeutgave har samme rammetegning som de tilsvarende engelske verdier. Selve tegningen «kvinnene ved kilden» refererer seg til en helsebringende brønn på øya. Frimerkene var trykt i ark på tolv, er lett å opplate og er derfor meget søkt blant samlere.

St. Christopher no St. Kitts, het på indiansk «Liamuiga» — den fruktbare øy. Begrunnelsen for navnene St. Christopher eller St. Kitts kjenner jeg ikke. Dette er den øy som først ble kolonisert av engländerne. Thomas Warner ble sendt ut fra England og gikk iland i 1623. Samme dag landet også Desnambuc med noen få franskmenn. Omenn disse to rivaliserende nasjoner var fiender, slo de leirene opp ved siden av hverandre imot sine felles fiender karibindianerne. Seinere deltes øya så Warner fikk midten og Desnambuc begge endene. Men en sykklon ødela de første resultater av den første høst. I 1625 kom en kommisjon fra Jarlen av Carlisle. Warner fikk hjelp, en fast bolig ble oppsatt og flere og flere englendere kom. Herfra ble de andre av «Leeward»-øyene besatt. I 1629 ble kolonien nesten ødelagt av spaniere. Englands krig med Frankrike og Holland i begynnelsen av Charles II's regjering førte til stridigheter mellom disse landes kolonister. Disse kamper endte med at engländerne kapitulerte i 1666. Ved freden i Breda, 1667, fikk de engelske kolonister sin del av øya tilbake. Det samme gjentok seg under den spanske arvefølgekrig. Ved freden i Utrecht 1713 ble hele øya engelsk.

Under den franske revolusjon ble samtlige øyer erobret av franskmennene, men ble gjenerobret ved admiral Rodney's seire i 1783. Den viktigste by er Basseterre. Øya Anguilla i nordvest hører under St. Christopher.

Denne øy's første postvesen var ens med de andre britiske kolonier i Vest-India. I 1860 fikk de lokale myndigheter også her kontrollen over postvesenet. Av en eller annen grunn fikk dog ikke St. Christopher egne frimerker før enn i 1870. Fra 1858—60 ble engelske frimerker benyttet og fra 1890—03 var det kun Leeward Islands frimerker. Derpå ble både Nevis og St. Christophers frimerker ombyttet med St. Kitts — Nevis utgaven av 1903.

Man hadde omkring 1810 fått et poststempel av Fleuron-typen og i 1850 stemplet «kronet sirkel» med Paid at St. Kitts, den tids engelske frimerker ble benyttet og seinere bruktes poststemplett A 12.

Tidlige brev er meget sjeldne. De halverte 1d. merker og overtrykkene 1835—86 skyldes en virkelig mangel på frimerker. Bruken av halvert 1d. uten overtrykk var ikke legalt.

St. Lucia er den nordligste av The Windward Islands. Den ligger rett syd for Martinique. Hovedstaden heter Castries.

Da øya ble oppdaget var det karibindianerne som bodde der og de fikk være i fred til 1635 — da den franske konge bevilget øya til d'hr. D. L'Olive og Duplessis. I 1639 nedsatte noen engelske kolonister seg på øya, men neste år ble de myrdet av indianerne. I 1642 overga den franske konge retten til øya til Det Franske Vest Indiske Selskap. Dette solgte den til d'hr. Honel og Du Parquet (den siste var Martiniques guvernør) i 1650 for £ 1600. Etter at indianerne flere ganger forgjeves hadde forsøkt å jage franskmennene bort kom en fredsoverenskomst i stand i 1660. I 1663 kom Thomas Warnes, en sønn av St. Christopher's guvernør, til St. Lucia og holdt sin plass der inntil freden ved Breda, 1667, da øya tilfalt Frankrike. I 1674 kom øya under den franske krone og dermed under Martinique's styre. Etter Utrecht-freden, 1713, kom de rivaliserende kolonister fra England og Frankrike i åpen strid om sine respektive rettigheter. I 1718 bevilget den franske regjering øya til Marshall d'Estrees og i 1722 overførte den engelske konge øya til hertugen av Montague. Det følgende år jaget de franske tropper fra Martinique de engelske kolonister bort og øya ble erklært for nøytral. Ved krigsutbruddet i 1744 satte franskmennene seg igjen i besittelse av øya. I 1748 ble den igjen erklært for nøytral. Da fiendtlighetene begynte igjen i 1756 satte franske tropper seg i besittelse av øya, men måtte overgi seg i 1762 til admiral Rodney og general Monckton. Ved freden i Paris tilfalt den Frankrike. I 1782 tok admiral Rodney øya etter å ha slått grev de Grasse. Ved freden i Versailles det etterfølgende år ble øya atter fransk. Under de kriger som fulgte den franske revolusjon overga St. Lucia seg til engländerne den 4. april 1794. I 1796 og 1803 gjentok overgivelsen til de engelske stridskrefter seg. Siste gang var den 22. juni 1803 og øya har seinere vært under engelsk styre.

St. Lucia var da (1803) meget avfolket, delvis på grunn av krigen og ikke minst ved de indre stridigheter som den franske revolusjon førte med seg. Det tok tid å komme seg og dertil opptrådte

forskjellige epidemier som stoppet befolkningens vekst. I 1900 var den ca. 47 000, hvorav kun noen få prosent hvite, noen tusen østasiatiske emigranter og resten av negerrase. Sproget er blandet, fransk patois (negerfransk) og engelsk, som vel i dag må sies å være det mest talte. Sukker er den største eksportartikkel. Castries har en utmerket havn. Den engelske marine har en stor flåtestasjon her.

Det hadde vært vanlig i de britiske besittelser i Vestindia at portoene betaltes i kontanter i forskudd. I 1858 fikk øya engelske frimerker 1d., 4d., 6d. og 1 sh. Poststemplet var «A 11». St. Lucia fikk egne frimerker i 1860. Poststemplet «A 11» var i bruk til 1885 da øya fikk de vanlige sirkelstempler. Fra denne tid kan man komme over stemplet «St. Lucia — Paquebot no. 1». Gamle brev er meget sjeldne. De to eldste poststempler er «Castries — St. Lucia» og et stempel av Fleuron typen. Det er sannsynlig at gamle franske poststempler finnes.

I 1927 ble Castries herjet av en stor ildebrann. Man ble uten frimerker noen dager, da en benyttet et håndstempel i fiolett «Castries—St. Lucia dato».

I 1873 hadde et dampskipsselskap «The St. Lucia Steam Conveyance Co. Ltd.» utgitt egne frimerker: 1d. blå, 3d. rosa og 6d. fiolett. Restopplaget ble solgt i London. De er derfor alminnelig ubrukt. Brukt på brev er de gode. Der skal ha vært en eldre utgave av større format, men det er litt dunkelt.

St. Lucia's første frimerker er vakre og har meget å by av interesse, i det hele tatt et tiltalende samlerområde.

St. Vincent. Syd for St. Lucia og vest for Barbados ligger St. Vincent, hvor karibindianerne lenge fikk være i fred — til 1627. I det året ga Englands konge en bevilgning på øya til Jarlen av Carlisle. I 1660 ble øya erklært for nøytral. I 1672 ble den bevilget til Lord Willoughby. Det synes som om der ikke var gjort noe for å kolonisere øya eller å få et nybygg i stand. Den franske og engelske regjering ble enige om at de skulde overgi øyene St. Domingo og St. Vincent til karibindianerne mot at disse fraskrev seg alle rettigheter til de andre øyer. St. Vincent vedble å være i karibindianernes hender, inntil der i 1675 dukket opp en annen indianerstamme som kaltes de «Svarte karibere», i motsetning til de tidligere som var «Gule karibere». — Om disse no ødela hverandre, eller hva — vet jeg ikke — men i 1722 ga George I en bevilgning til hertugen av Montague over noen vestindiske øyer, St. Vincent innbefattet. Fra en statistikk av 1740 framgår det at befolkningen dengang var 800 hvite, 3000 slaver, og at de eksporterte varers verdi var £ 62 625. Ved traktat av Aix-la-Chapelle i 1748, ble St. Vincent erklært for nøytral. Krigen kom i 1756 og øya ble tatt i 1762 av general Monckton. Ved fredsslutningen i Paris 1763 tilfalt øya England og general Melville ble guvernør. Karibindianerne var rebelske og nesten åpne fiendtligheter fant sted, da englenderne i 1773 sluttet en overenskomst hvorved indianerne fikk en stor del av øya mot at våpnene ble nedlagt og at Englands konge ble betraktet som den rette øverste. I 1779 overga øya seg til Frankrike. Det følgende år ble overgitt ved at alle tiders største syklon gikk over øya. Ved freden i Versailles 1783 ble St. Vincent tilbakelevert til England. No kom et

par fredfulle år inntil den franske revolusjon utbrøt. Franskmennene og karibindianerne angrep no de engelske kolonister som skånselløst ble myrdet, sukkerrørmarkene ble brent og hjemmene plyndret. Dette vedble en tid inntil den engelske slupp «Zebra» (som hadde ligget i Martinique) kom til øya og hjalp kolonistene. No kjempes der fram og tilbake med skiftende hell, inntil Sir Ralph Abercromble i juni 1796 kom med forsterkninger. Etter en hårdnakket kamp overga insurgentene (indianere og franskmenn) seg uten betingelser. Regjeringen hadde da i beredskap skip, og den 11. mars 1797 ble 5080 karibindianere flyttet over til øya Rattan i Honduras-bukten. (Fortelleren har ved besøk på Mosquito-kysten, Nicaragua, forstått at der var adskillige etterkommere av overflyttede karibindianere. De var kjekke folk og trivdes bra.) I 1834 ble en slags arbeidstjeneste innført. Denne ble opphevet i 1838. I 1846 innførtes portugisisk arbeidshjelp, som i løpet av et par år steg i antall til 2400, og denne har vist seg å være en verdifull tilvekst til øyas befolkning. Der kom også noen indiske arbeidere i sekstiårene. Deres etterkommere er der enno.

St. Vincent er av vulkansk opprinnelse. Det høyeste fjell er Soufrière (1300 m). Det er en gammel vulkan som i 1812 hadde et voldsomt utbrudd. Soufrière ligger ytterst mot nord. I den sydlige del er fjellet St. Andrew (800 m) som er kjent av de fleste besøkende, da det ligger dominerende til tett ved øyas største by Kings Town. Syd for øya ligger noen øyer hvorav Bequia er den største. Sukker dyrkes og eksporteres. Den samlede befolkning er i dag ca. 48 000.

Klimaet er i den tørre sesong — desember — juni — vidunderlig, i den våte sesong — august — november — er det varmt og fuktig med kjølige netter.

Man kjenner lite til den eldre posthistorie, utenom at britiske packetskip bragte og hentet posten. I 1858 ble en filial av London hovedpostkontor opprettet i Kingstown. Engelske frimerker bruktes og ble stemplet «A 10». Gamle brev helt fra 1705 kjennes. (Dette skulde jo vise at der var engelskmenn på øya da den var nøytral.) Poststemplet «St. Vincent» i en linje er fra 1794, «St. Vincent dato» i tre linjer er fra 1799. Fra 1805 har vi poststempel av «Fleuron» typen. I 1850 fikk man «kronet sirkel» med Paid at St. Vincent. I 1858—60 bruktes «A 10» ofte i rødt. Etter 1873 benyttedes stempler med de forskjellige postkontorers forbokstaver i stemplet: K — Kingstown, L — Lagoon, BI — Biabon, BU — Buccament, BEC — Bequia og RAB — Rabacca, m. fl. (Rabacca ble utslettet ved vulkanen Soufrière's store utbrudd i 1902.) Stemplet «G. B. 40 c» er et engelsk (Southampton?) poststempel som ble satt på brev postet med franske skip.

St. Vincents frimerker og poststempler er blant de mest interessante fra Britisk Vest-India. Av de «midlertidige utgaver» er der flere sjeldne, hvilket best sees av følgende oppgave:

Mai	1885 «1d. på halv 6d.» ...	1 800	stkr.
Septbr.	1881 «½d. på halv 6d.» ...	1 440	»
Nov./des.	1881 ««One Penny» på 6d.»	1 620	»
Nov./des.	1881 «4d. på 1 shilling» ...	630	»
Mars	1885 «1d. på 2½d. på 1d.»	11 760	»
Aug.	1890 «2½d. på 4d.»	1 500	»

Trinidad — Tobago. Disse to øyer, som filatelistisk og administrativt i dag hører sammen, har hver sin historie, omenn de begge ble oppdaget av Kolumbus på hans 3dje reise 1498.

Tobago var bebodd av karibindianerne da Kolumbus oppdaget øya. Det engelske flagg ble plantet på øya i 1580 og eiendomsretten ble proklamert av James I i 1608. I 1625 forsøkte noen dristige kolonister å slå seg ned på øya, men ble myrdet av indianerne, kun noen få reddet seg. I 1628 bevilget Charles I øya til Jarlen av Pembroke. I 1632 sendte et nederlandsk selskap ut 300 kolonister fra Zeeland. Disse ble også drept av indianerne og spaniere fra Trinidad i løpet av to år. Charles I bevilget øya i 1641 til hertugen av Courland og i 1642 ankom to skip med nybyggere som slo seg ned på nordsiden av øya. I 1654 kom en ny nederlandsk ekspedisjon og slo seg ned på øyas sydside, og en overenskomst mellom disse kolonier ble sluttet, i 1658 tok imidlertid hollenderne makt og styre over øya, men fraskrev seg sin myndighet i 1662. I dette år fikk hollenderen Cornelius Lamppis eiendomsretten på øya av Ludvig den 14de, som gjorde Lamppis til «baron av Tobago», alt under Ludvigs regjering. I 1664 fornyet Charles II bevilgningen til hertugen av Courland. Hollenderne nektet å anerkjenne den, men ble tvunget til å dra fra øya og sine hjem i 1677, da den hollandske admiral Binks ble slått av den franske admiral Estras i Scarborough-bukten, hvorpå Ludvig den 14de overleverte øya til hertugen av Courland, som igjen overga eiendomsretten til et selskap av Londonkjøpmenn.

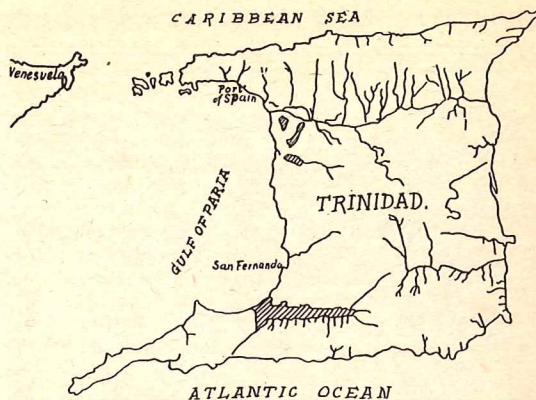
Ved overenskomsten av Aix-la-Chapelle, 1748, ble Tobago erklært nøytral — alle europeiske nasjoner hadde rett til å slå seg ned på øya og drive handel. Ved freden i Paris i 1763 overga Frankrike øya «for all evighet» til England. I 1781 erobret franske styrker under hertugen av Bouille øya etter en hard kamp mot kolonistene, og i 1783 (ved freden i Versailles) fikk Frankrike øya. Den 15. april 1793 ble den erobret av en engelsk styrke under admiral Lefroy og general Cuyler, men igjen gikk den ved freds slutningen i 1802 tilbake til Frankrike. Imidlertid ble det påny krig og Commander Hood erobret øya i 1803 — hvoretter den har vært engelsk.

Tobago ble tilsluttet Trinidad 1. januar 1889. Øya er av vulkansk opprinnelse, med koniske fjelltopper. Sukker, rum og molasses utføres i betydelige kvanta. Scarborough er den største byen.

Man kjenner intet til øyas posthistorie under de engelsk-franske stridigheter. I 1856-58 var der en filial av London hovedpostkontor. Det ble brukt engelske frimerker og poststemplet «A 14». I 1879 ble det første posthuset åpnet i Scarborough. Man brukte da stempelmerker som frimerker. Poststemplet hadde «kronet sirkel» med «Paid at Tobago». Da frimerkene kom ble det de almindelige sirkelstempler.

Trinidad ligger tett opp til Venezuelas nordøstpynt bare adskilt ved Pariagulfen.

Trinidad ble oppdaget 31. juli 1498 av Kolumbus og tatt i den spanske kronens besittelse. I 1532 utnevnte den spanske konge en guvernør, men det varte mange år før spanierne fikk fotfeste på øya. Sir Walther Raleigh besøkte

Trinidad i 1595 og brendte den da etablerte by St. Joseph. Øya ble av den engelske konge tatt med i Jarlen av Montgomery's bevilgning i 1628. I 1640 ble øya røvet av hollenderne og i 1677 og 1690 av franskmennene. No hadde øya framgang, idet man med hell kultiverte store deler av den, og den fikk være i fred; men omkring 1725 fikk all jord en sykdom, epidemi, som ødela meget og stoppet all videre kultivering. I 1783 kom franskmannen Rome de St. Laurent, en plantasjeieier fra Grenada, til Madrid. Her fikk han anledning til å fortelle om Trinidads usedvanlig fruktbare jord, og oppnådde at en kongelig proklamasjon ble utstedt som ga alle fremmede tillatelse til å nedsette seg på Trinidad. Den eneste betingelse var at de skulde bekjenne seg til den katolske lære, men selv denne betingelse var de ikke så strenge med. Følgen var at mange franske familier, som under den franske revolusjons regime var fordrevet fra Frankrike, St. Domingo og Haiti, kom til Trinidad. Dette er grunnen til at det er så mange franske etterkommere på en øy som aldri har tilhørt Frankrike. I 1797 var England og Spania i krig med hverandre. En engelsk ekspedisjon dro fra Martinique og erobret Trinidad, som overga seg den 18. februar 1797. Ved freden i Amiens i 1802, fikk England beholde øya.

Befolkningen (idag ca 420 000) er sammensatt av englendere, tyskere, franskmenn, spaniere og en stor del indiere. De siste utgjør ca. 1/3-del av hele befolkningen. Fjellene går øst-vest. Det går en fjellkjede langs nordkysten og en langs sydkysten som begge styrter bratt i havet og gir således ikke beskyttelse hverken til havn eller by. På østkysten er det noen små steder ved elveutløp, men på vestkysten, inne i Pariagulfen, har øya noen havner og stor kysttrafikk. Jordbunnen er enkelte steder usedvanlig fruktbar. Sukker og kakao eksporteres i store kvanta, sammen med en god tobakk, rum o. s. v. Flytende asfalt er i de siste 30-40 år blitt øyas hovedartikkel. Den skibes i store mengder fra de store asfaltsjøene. Da det er eksportavgift på asfalt har øya hatt store inntekter.

Trinidad er stor og har bra med kommunikasjoner i form av veger, jernbaner, skipsanløp, og nu også fast anløp av flyruter. Den største og viktigste by er Port of Spain, den nest største er San Fernando.

Posthistorie: Det første engelske postkontor ble opprettet i 1801 i Port of Spain av general Sir

Thomas Picton. En ildebrann ødela i 1807 den største del av byen, også posthuset. Administrasjonen lå under Londons hovedkontor, men dette hadde kun med posten mellom koloniene og moderlandet (som kom og gikk over Barbados) og brød seg ikke om lokalposten. Guvernør Woodford bedret det innenlandske postsystemet. I 1816 ble det arrangert således at det kunde betales full porto til fremmede land via England. Det var nok ikke mange brevskrivere utenfor Port of Spain og brevene ble sendt gratis med kapteinene på kysten. Den 31. august 1819 skrev guvernøren til Jarlen av Bathurst: «Da kysttrafikken var blitt sikker og hurtig ved hjelp av dampskip ble det et behov for å sende brev med dampskipene, men det viste seg at det var en lov fra Queen Anne's tid som forbød alle personer å blande seg i postmyndighetenes rettigheter ved å bringe brev i noen av hennes majestetets kolonier.»

I 1847 foreslo guvernør Lord Haris å organisere postvesenet i ni av de viktigste byer. I det regnskapsmessige overslag var det et par hundre pund udekket. «Om dette skulde tas fra det britiske finansbudgett eller fra koloniens fonds» forårsaket adskillig forsinkelse. Frimerker var bestilt og den første forsendelse ble sendt ut 21. desember 1848. Postmyndighetene i London var villige til å overta posten, men den innenlandske porto skulde da være 4 d., mens de lokale myndigheter ønsket 1 d. Etter en lang og voluminøs korrespondanse fikk så disse beskjed om at de kunde ordne med postvesenet selv. Det var 1. april 1851 at Trinidad åpnet postkontor i Port of Spain og i San Fer-

nando. I de andre byer måtte politistasjonene besørge posten. Tvungen forutbetaling av porto ble innført 1. januar 1859.

Gamle brev er kjent helt fra 1640. Det var dog ingen stempler før enn i slutten av det 18. århundre, da «Trinité» ble benyttet. Fra opprettelsen av engelsk postkontor i 1801-02 bruktes poststempel av «Fleuron»-typen. Fra omkring 1840 ble benyttet et stempel hvor den øvre halvdel var navn, den nedre halvdel var dobbeltlinjet halvsirkel med dato i midten. «Kronet sirkel»-stempel er sjeldent. Fra 1851 innførtes nummerstempel fra 1 til 36 (ikke nr. 25 og nr. 29). Nummeret er i en mangelinjet firkant, som står på spissen.

Trinidad har et lokalt merke fra 1847 «Lady Mc. Leod». Det var en reder, David Bruce, som eiet dampskipet «Lady Mc. Leod», som gikk mellom Port of Spain og San Fernando. Frimerkets verdi var 5 c. Et ark på hundre kostet \$ 4.—. Brukte merker er alltid kansellert med blekk. Dette er et av de høyest betalte lokalfrimerker.

Da hertugen av York (senere kong George V) besøkte øya i 1891 ble han forært fire sett fra ½ d til 5 shilings, alle overstemplet med «9 d» i sort. Kongen ga seinere bort to sett til auksjon for velgjørenhet — mens de to gjenværende er i den kongelige samling (hvilket hermed bevidnes av fortelleren som så dem 17 mai 1923).

At Trinidads frimerker er ettersøkte synes rimelig, men som spesialsamling blir den dyr. En merkverdighet ved Trinidads frimerker er at det er flere farger på samme verdi.

(Forts.)

Fram med dublettene!

Jeg er sikker på at det er mange der som jeg har funnet det vanskelig å omsette sine dubletter og i bytte for disse å skaffe merker til egen samling. Det er nemlig så at mange kvier seg for å bruke klubbens bytteformidling og det har sine årsaker. *For det første:* Usolgte bedre merker kommer ikke alltid tilbake i den stand de innleveres og ombytning er vel en foreteelse som ikke er helt fremmed no for tiden heller. *For det annet:* Det brysomme arbeid med å sette opp hefter og fordyringen av merkene ved den høye provisjon og omsetningsavgift.

Det kan ikke falle meg inn å ville stemple klubbens bytteformidling som forkastelig, idet den er et helt nødvendig bindeledd mellom samlere som ellers hadde vanskelig for å få kontakt med hverandre. Jeg mener imidlertid at med litt godvilje kunde det direkte bytte mellom samlere, som møtes i klubben, økes.

Jeg møtte i gamle dager, da jeg hadde rikelig med byttemateriell, til stadighet i klubben. Jeg kom ofte i kontakt med samlere, som satt inne med merker jeg manglet i min samling, men som oftest kom intet bytte istand, av den grunn at jeg ikke hadde nettopp de merker han vilde ha. Det er klart, at det var vanskelig å tilfredsstille storsamlere og det var nettopp disse som hadde de fleste dubletter

No kommer jeg til kjernepunktet: Når et medlem har dubletter, eller merker, som ikke

interesserer ham, måtte det kunne gå an å avgi disse mot merker av *tilsvarende kvalitet og verdi* selv om han ikke har noen øyeblikkelig anvendelse for dem. Det er ikke min mening å ville hevde, at en samler skulde avgi sine gode merker mot hva som helst, når blott katalogverdien er tilsvarende. Heller ikke kan noen med sunn sans påstå, at en vil være like tjent med 100 merker å 1 mk. som med 1 merke til 100 mk. katalogverdi. Hva jeg ønsker å slå til lyd for er som nevnt, at en samler som har dublett av et godt merke, måtte kunne gjøre sin klubbkamerat den tjeneste å avgi dette mot et tilsvarende godt merke, selv om han ikke mangler det i sin samling. Jeg har gjentatte ganger praktisert dette, men gikk trett på grunn av manglende godvilje fra andre. Det er sørgelig å vite, at så mange sitter inne med store lagre av dubletter, som av forannevnte grunner ikke kommer ut til de «hungrige» samlere.

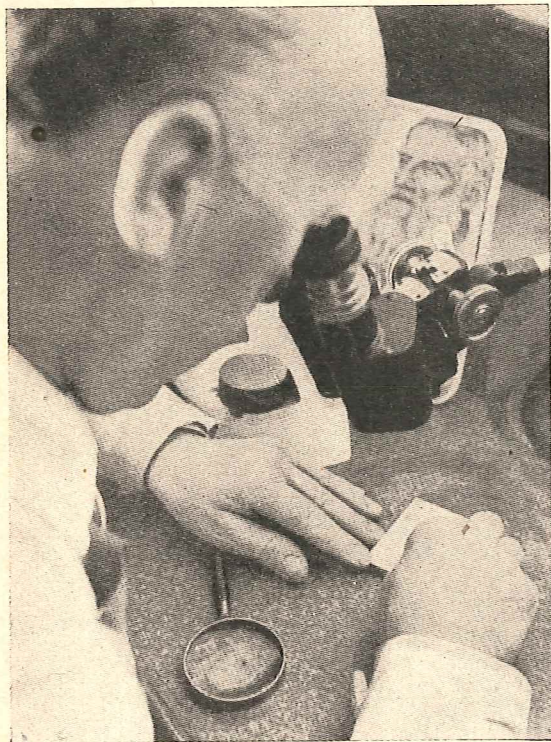
Jeg tror det er mange som har det på samme måte som meg, nemlig at jeg har større glede ved merker som jeg har tilbyttet meg enn de som jeg kjøper kontant, selv om kontantene er kommet inn ved salg. Hertil kommer, at det vilde være en stor fordel å kunne øke det direkte bytte og mest mulig unngå arbeidet med oppsetning i hefter og de 25% fordyrelse, som klubbens bytteformidling medfører.

M. Tølsby.

Frimerkegravøren Karl Bickel

av HANS RUDOLF SCHMID, «Postzeitschrift», Bern.

De fleste av de sveitsiske frimerker som er gyldige idag har en og samme kunstner gitt utkast til og seinere gravert. A gravere er blitt et sjeldent håndverk og en kunst for seg. — Hvis en kunstner idag kom på den idé å gravere sine bilder i kobber eller stål tror jeg han snart vilde bli en holden mann. Men den håndverksmessige kunnskap som kreves for å gjøre det kan ikke glede seg over noen større utbredelse, og det kan derfor ikke forundre noen at det sveitsiske postverk i de fleste tilfeller henvender seg til den samme gravør.

Denne eiendommelige og sjeldne mann er kunstmaleren Karl Bickel i Wallenstadtberg. Vi vilde besøke ham en snørik januardag og i telefonen rådet han oss til å ta med ski, ellers vilde det være umulig å komme fram til ham.

Da vi vilde løse billetten i postbilen i Wallenstadt svarte sjåfføren: «Jeg gir Dem først billetten når turen er tilendebragt. Først må vi se om vi overhodet kommer opp». Det åpnet skjønne utsikter for oss, for ifølge ruten skulde postbilen gå til sanatoriet og derfra var det enda en god times marsj til fots. Men sjåfføren kunde sitt arbeid. Fra tid til annen svømte vognens fire hjul i alen dyp snesøle, på skyggefulle steder lå et tykt lag oppmalt snøsalt og sjåfføren måtte stadig kalkulere med tilhengerens slingrebevegelser når han dreiet på rattet. Men vi kom da opp til Wallenstadtberg-sanatoriet, spente skiene på benene og dro videre oppover.

Høyt over daler og innsjøer bor Karl Bickel med sin familie i et moderne og smakfullt hus, ikke langt fra foten av Churfyrsten fjellveggene hvis veldige arkitektur Bickel atter og atter gjengir i sine malerier. (I over 10 år har han ikke utstilt et eneste bilde). I over 30 år har han bodd i denne ensomhet, som han ikke mere ønsker å komme bort fra.

Stormen uler om huset hans, sneen hvirvler forbi de brede vinduer i hans ørnereir. — Han holder ikke og leser ikke aviser, nøyer seg med radioen og bøkene og har sine egne tanker om verdens gang.

Før Bickel i 1913 som lungesyk kom til sanatoriet i Wallenstadtberg — et sted hvor han foruten å gjenvinne sin helbred også oplevet en åndelig fornyelse — arbeidet han i Zürich som en av de mest resultatrike grafikere. Han skapte plakater og kataloger for vare- og motehus. Som så mange av sin generasjon hadde han begynt som litograf. 18½ år gammel begynte han som selvstendig grafiker og han skammer seg heller ikke i dag over de smaklig sett tvilsomme prospektkort som han dengang som begynner måtte lage; prospektkort fra denne eller hin lille landsby, med innskrift i snirklede bokstaver, f. eks. «Gruss aus Bubicon» og med bilde av de mest bemerkelsesverdige bygninger på stedet.

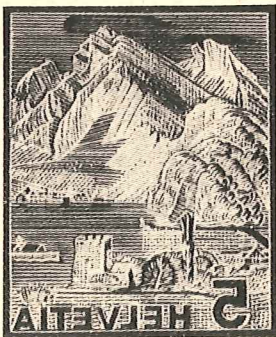
Men no til frimerkene. Jeg behøver ikke å skjule at vi var skuffet på et punkt: Trykkplatene for frimerkene, også forsøkene og prøvestikkene befinner seg i Bern — de er Postverkets eiendom — og bør jo også av sikkerhetshensyn befinne seg bak solidere låser enn dem som er vanlige i 1300 m høyde. Men allikevel er det interessant å høre på mesteren. Lysten til å gravere frimerker fikk han første gang i Wallenstadtberg-sanatoriet, da han så et av de engelske Victoria-merker fra 1840 og sammenliknet dette med de sveitsiske boktrykkmerker som da lenge hadde vært i bruk. Postverket hørte med velvilje på hans forslag og han fikk i oppdrag å utføre et stikk av Verdenspostforeningens minnesmerke i Bern. Det første frimerke Bickel skapte var Pro Juventute-merket med bildet av Pestalozzi i 1927. Dette merke fant alminnelig bifall på grunn av sin plastiske kraft og arbeidets finhet, men det varte 5 år før Bickel kunde gravere sitt annet merke.

Med stålstikket forholder det seg slik: Mens en radering, hvor tegningen blir etset inn i platen, bare kan gi et beskjedent antall avtrykk, kan en av stålstikket framstille et ubegrenset antall avtrykk. Dette muliggjør en større utbredelse og nedsetter reproduksjonskostningene. «Holder De Dem til bestemte kunstneriske forbilder?», spurte jeg. Som svar tok Bickel ned to små bilder fra veggen og viste fram. Det var to originale stålstikk av Albrecht Dürer. Det var hans forbilder.

Med hensyn til frimerkene så må de alle graves i originalformatet. De blir ikke som mange tror forminskjet mekanisk. Når et nytt merke skal lages, slik som det var tilfelle med

den nye landskapsserie, da lager Bickel på selve stedet en tegning i originalformatet. Derpå lager han en forstørrelse av tegningen og denne blir inndelt i kvadratiske ruter. Av dette utkast som kunstneren setter slik foran seg at han ser det omvendte bilde i speil, følger originalsticket på en høyglanspolert stålplate i merkeformatet. Til dette arbeid bruker han ikke meget verktøy, men følger gravørnålens arbeid gjennom en binokularlupe. Ved graveringen må han ta mange hensyn, bl. a. til fargen som merket skal ha. Merker med sterke farger, f. eks. det grønne 5 c. merke med bilde av Stansstad, måtte graves meget fint, mens det oransjegule 15 c. merke forlangte et grovere stikk, da gulfargen ellers ikke vilde gi noen

plastikk. Inntil no har Bickel gravert ca. 50 merker for det sveitsiske postverk, for det meste etter egne utkast.

Det må være en slags hemmelig vekselvirkning mellom miniatyrarbeidet med frimerkene og monumentaliteten. Har ikke Hodler ved siden av sine veldige og høytstrebende malerier også tegnet pengesedler, som vi alle setter temmelig stor pris på? Det merkeligste ved Karl Bickel er hans fredstempel som han egenhendig har bygget; et tempel i monumentale dimensjoner og med symbolske framstillinger i stort format i en egen mosaikkteknikk. Dette byggverk som Bickel betrakter som sitt egentlige livsverk og som befinner seg tett ved hans hus, skylder frimerkene sin tilblivelse, idet kunstneren anvender alle de penger han tjener på graveringen av frimerkene til utbygging og utsmykking av denne minneplass. Men man må se denne hans enno ikke helt fullførte livstroens helligdom om sommeren når solen stråler i fargene på mosaikkstenene, som er hentet fra hele verden over, og når de tre bokstaver PAX fra foten av Churfirten vil forkynde folkenes håp om fred.

Hans Rudolf Schmid.

(i parentes bemerket)

av CAND. PHIL.

Hemmelighetskremmeri.

Hemmelighetskremmeri er et godt ord. Det ligger noe nedverdiggende og smålig i det, noe kryptende og smiskende som gir et stenk av vemsel overfor den hvem uttrykket gjelder. Vi har dessverre en del av dette hemmelighetskremmeriet også i våre rekker; en del kremmersjeler som bare tenker på å sko seg selv uten tanke på filateli. Jeg tenker da i første rekke på de som oppdager et eller annet som kan ansees å bli «godt», men som tviholder på hemmeligheten for å kunne gjøre mest mulig penger ut av den før den blir kjent. Jeg kjenner flere eksempler på den trafikken. I ett tilfelle gjalt det en spesialitet som i dag står anført til høy pris. Jeg skal ikke nevne hva det gjelder for at det ikke skal ramme vedkommende kremmersjel. Da han i sin tid oppdaget denne spesialiteten, fikk han det plutselig travelt med å skaffe seg massevare av angjeldende utgave. Han vilde helst låne massevaren for å lete etter noen «stempler» som han hadde spesiell interesse av. Jeg gjør straks oppmerksom på at dette var en stygg omgåelse av sannheten, da han absolutt ikke hadde interesse av stemplene, men bare av den nevnte spesialitet. Ved en ren tilfeldighet fikk en annen filatelist snusen i hva det gjalt og han meddelte seg av forargelse til en «frimerkejournalist» og dermed var det slutt på hemmeligheten. I mellomtiden hadde vedkommende kremmersjel trålet gjennom temmelig store kvanta massevare i forretninger

og hos private og sat selv med 6 eksemplarer av merket, som han så kunne høre ganske kraftig med.

I et annet tilfelle gjalt det en spesiell platefeil som er kommet ganske bra opp i pris. «Oppdageren» sa ikke et ord, men trålet postkontorene og kjøpte firer-blokker hvor platefeilen satt i ett merke, og lagret merkene. Der han ikke kunne få kjøpt den spesielle firer-blokken, kjøpte han hele arket og hans firma var villig til å overta arkene, minus firer-blokken. Så en dag gjorde en annen samme oppdagelsen, og i sin glede over dette lot han straks nyheten gå videre, og dermed kunne også andre begynne jakten. Men da var det allerede litt sent. Kremmersjelen kunde sitte stille og rolig og fryde seg over sin fangst og bestemme prisen.

I et tredje tilfelle fikk en samlere og spekulant snusen i at det var på slutten med et bestemt merke. Han begynte straks å kjøpe opp, og da det en dag kom melding om at merket var slutt-solgt, satt han med ganske store kvanta og forteller stadig gledestrålende hvilken fin forretning han gjorde. Tenk om sistnevnte herre hadde hatt litt av den rette filatelistiske ånd og hadde latt meldingen om det lille restopplaget gå videre? Nei, han var en kremmersjel.

No vil jeg ikke fordømme enhver som omgir seg med en viss hemmelighetsfullhet. Det gjelder først og framst de samlere som driver et vitenskapelig arbeid og derfor gjerne vil arbeide i ro inntil resultatene kan framlegges. De arbeider for filateliens beste og skal respekteres. De har som oftest bare utgifter på sine arbeider, men er allikevel tilfredse og kribler av glede etter å kunne gi andre samlere meddelelse om resultatene.

Men for kremmersjelene finnes det ingen unnskyldninger. De bør få den behandling de har gjort seg fortjent til, nemlig isende kulde. De bør fryses ut.

Cand. phil.

De fleste av dere nyter vel no sommeren og har det deilig, og da er det kanskje litt for mye forlangt at dere skal fordype dere i frimerkene. Men det er no så rart med frimerkene, da. De holder oss bundet selv om fjellet og sjøen trekker litt mer no om sommeren. Og jeg tror det skal temmelig mye varme til forat noen av dere skal glemme frimerkene. Med en gang dere kommer tilbake til striskjorte og havrelefse, er det fint å ha frimerkene å stille med i den tiden dere får til overs etter at lekser og andre plikter er gjort unna.

Jeg har fått en del hyggelige brev i det siste, så det later da til at svært mange holder interessen vedlike i sommerferien også. En juniorformann takker for det gode rådet jeg ga i forrige nummer om å nytte sommerpausen til å tilrettelegge høstens arbeid. Han forteller at styret har holdt to møter og at de enkelte styremedlemmene har fått sine oppgaver å løse for at møtesesongen skal bli så god som mulig. Det er en riktig ånd å arbeide i og jeg håper at klubben får glede av styrets arbeidslyst.

Et styremedlem i en annen klubb skriver og sier at det er så vanskelig å få seniorenene til å holde foredrag. Ja, dessverre det er nok gjengs for de fleste klubbene. Det blir overalt bare en eller to seniorer som stadig sier ja, men dere må ikke derfor tro at det alltid er uvilje som gjør at seniorenene sier nei. Det er ikke alle som kan holde et foredrag, og dessuten må dere være oppmerksom på, at det slett ikke er så liketil å snakke til unge samlere. Foredraget må jo legges slik an at alle forstår det og får utbytte av det, enten tilhørene er helt nye samlere eller viderekomne. Men selv om ikke seniorenene kan holde foredrag, så skal dere be dem ta med samlingene sine og snakke litt om dem, samtidig som de vises fram. Da er det straks meget lettere.

Jeg har også fått brev fra en junior som spør om ikke Taggemåler'n kan ta seg en reise land og strand rundt og besøke juniorklubbene. Jo, det skulde jeg så gjerne gjøre, men for det første har jeg jo litt annet å gjøre enn å reise rundt og holde foredrag, og dessuten er jeg enno ikke så rik at jeg kan koste på meg en slik reise. Vi får i stedet hilse på hverandre her i Junior-samleren, og nettopp på den måten har jeg fått mange gode venner over hele landet.

Og mens jeg no har dere på talefot vil jeg be dere om en ting. Når dere skriver til meg, må dere vedlegge returporto hvis det er noe dere vil ha svar på. Og før dere skriver bør dere først undersøke om ikke en eller annen i seniorklubben kan hjelpe dere med det dere er i tvil om. Svært ofte har jeg inntrykk av at brevene til meg er som å gå over bekken etter vann.

Vær forsiktig med sakene dine.

Forleden hørte jeg at det var blitt stort oppstyr i en juniorklubb fordi en innstikksbok var blitt stjålet. Slikt er ikke noe morsomt, og skaper både usikkerhet og mistanke innen klubben. Klubbens tilsynsman begynte å undersøke saken nærmere, og det viste seg da at gutten som var blitt «røvet» ikke kunne huske bestemt når han hadde hatt innstikksboken sist. Han brukte å legge den på bordet foran seg, men under møtene gikk han gjerne rundt omkring og snakket med de andre guttene, og han mente derfor at boken var stjålet mens han hadde vært borte fra bordet. En tid etter henvendte en herre seg til seniorklubbens formann. Han hadde på gaten funnet boken med frimerkene, men da den ikke hadde noe navn fant han det riktigst å levere den inn til klubben som sikkert vilde ha lettere for å finne eiermannen. Da no gutten ble forhørt på nytt viste det seg at han pleiet å stikke boken i lommen og den er altså falt ut. Husk derfor på: *Skriv alltid navn og adresse med blekk i innstikksbøker, utvalgshefter, kataloger o. l. Riss også inn navnet ditt eller forbokstavene dine på pinsetten. Og framfor alt: La aldri frimerker o. l. ligge og slenge på bordene, men ta sakene dine med deg hvis du går fra bordet. Du bør ikke utsette svake sjeler for fristelser. Det er både i din egen og klubbens interesse.*

Pikene og frimerkesamlingen.

Forleden fikk jeg en overraskende melding fra en juniorklubb. De nektet å ta opp piker som medlemmer! Hva er no det for noe sludder? Riktignok snakker man alltid om at frimerkesamling er en typisk mannfolkohobby, men hvorfor skal den fortsette å være det? Nei, gutter! Dere skal ikke bare ta opp pikene som medlemmer med glede. Dere skal også gjøre hva dere kan for å få dem med. Jeg kjenner mange piker som samler på frimerker og de er såmen meget flinke. Forleden tok jo en pike et av våre diplomer. I Oslo Filatelist-Klubs Junioravdeling er det mange piker med, og jeg kan forsikre dere om at det er bare hyggelig å ha dem som medlemmer. Hører dere om juniorklubber som nekter å ta inn piker som medlemmer så bare si fra, så skal nok vi ordne resten!

Litt om nytrykk.

I den siste prøven vår hadde vi også et spørsmål om hva som kjennetegnet et nytrykk. Det viser seg at det er mange som er i tvil om hva et nytrykk i virkeligheten er. Mange mener at det er et merke som trykkes i nytt opplag, andre mener at det kalles nytrykk når det i anledning

jubileer o. l. trykkes et nytt merke som tilsvarende det gamle osv.

Et nytrykk er imidlertid et frimerke som er trykket med originalklisjeen etter at vedkommende merke er satt ut av kurs. Man skjeller mellom offisielle og private nytrykk. De offisielle foretas av postvesenet til bruk til forskjellige formål, mens de private stammer fra hold som har fått seg overlatt originalklisjeene til helt privat nytrykning av frimerker.

I begge tilfeller vil nytrykkene avvike fra originalen. Som oftest går det lang tid mellom den opprinnelige trykningsperiode og nytrykkingen, og det gjør at både papir, gummiering, farger, tagging o. a. ofte avviker ganske sterkt fra de originale frimerkers. Mange har svart at nytrykk ikke kan forekomme med ekte stempel. Det er galt, idet enkelte land har tillatt at nytrykk kunde benyttes som frankatur.

Orkanger Yngre Filatelistklubb.

For en tid siden ba vi juniorformennene om å sende oss sitt fotografi og et par ord om klubben, for at de enkelte klubber landet over kunde komme i litt bedre forbindelse med hverandre. Vi har tidligere bragt bilder av de to formennene i Oslo-klubben og kan i dag presentere formannen i Orkanger Yngre Filatelistklubb,

JOHAN T. SCHNITLER

Han forteller at klubben ble stiftet 17/2-43 og at den er tilsluttet Nordenfjeldske Filatelistforening. Klubben har hatt mange vanskeligheter å kjempe med. Bl. a. har det vært vanskelig å skaffe skikkelige møtelokaler. Formannen ser imidlertid lyst på stillingen og håper at det samarbeid som klubben har tenkt å sette i gang med andre klubber, skal komme til å bære frukter. Klubben hadde i april 16 medlemmer og har egen avis.

Klubbens adresse er: Johan T. Schnitler, Orkanger. Vi oppfordrer juniorsamlere landet over til å skrive til klubben som sikkert vil sette stor pris på det.

*

Det er mange klubbformenn som enno ikke har sendt oss sitt fotografi og opplysninger om klubben. Kom med dem snarest, men vi vil helst ha et pass- eller Polyfoto da det gjør seg best i bladet.

Postreformen.

FRIMERKET GJENNOM 100 ÅR

En bok som ikke bør stå uimotsagt.

For en tid tilbake ble det fra Oddvar Klunghaugs forlag i Stavanger sendt ut en abonnementsinnbydelse på en «frimerkebok» av D. Oliver Johnsen. Bokens tittel skulde være «Postreformen. Frimerket gjennom 100 år». Boken skulde ikke fås i løssalg p.g.a. begrenset opplag. Boken kom for en tid siden, men det viser seg at tittelen absolutt ikke dekker bokens innhold, i det forfatteren har forsøkt å lage en alminnelig lærebok. Dessuten kan boken fås i handelen, så det hadde vært unødvendig å abonnere.

Denne boken bør ikke stå uimotsagt da den vrimler av feil og uklarheter som kan få skadelige følger for de juniorer og begynnere som kjøper den i håp om å lære frimerkesamling. De viderekommende som kjøper boken i håp om å få vite nytt om Postreformen og frimerkets historie, blir sørgelig skuffet. Jeg har plukket ut en del feil som taler for seg selv, men gjør samtidig oppmerksom på at det også finnes en rekke uklarheter som er sløffet.

Under avsnittet om frimerkets innførelse, sier han at det var Rowland Hill som kom med forslag om å benytte et frimerke. — Rowland Hill foreslo tvert imot de brevomslag som nu kalles Mulready-konvolutter. Det var James Chalmers som foreslo å benytte frimerker, men det har forfatteren hoppet over.

S. 23. . . . det (Norge nr. 1) ble trykt på håndgjort papir med vannmerke (Løve med OlavsBILE) i arkets fire hjørner*). Seinere i boken nevner han at hvert eksemplar av dette merket har sitt vannmerke. Dette viser hvor inkonsekvent forfatteren er. Begynnere må jo spørre seg selv hva som er riktig.

S. 24. Enkelte spesialister driver det endog så langt at de rekonstruerer arkene (Norge nr. 1) ved hjelp av sammenhengende merker i par, striper og blokker. Forfatteren burde vite at man rekonstruerer plater av Norge nr. 1 ved hjelp av plansjer som omtaler de enkelte merkers feil. Stripper og blokker av Norge nr. 1 er så sjeldne at det vilde være umulig å rekonstruere ark ved hjelp av slike.

S. 44 sier forfatteren at det ble kjøpt 70 stk. omvendt V på Majorstua postkontor. Det er galt, det var nemlig 85.

S. 43. Her gir forfatteren inntrykk av at tête bêche alltid er resultatet av galt plaserte klisjeer. Han burde vite at flere land med vitende og vilje plaserer merker som tête bêche i såvel frimerkehefter som ark.

S. 47 og flere andre steder blander han sammen helsaker og frimerker på helt brev. Et sted sier han ganske riktig at helsaker er kort og konvolutter med påtrykt frankatur, for seinere å kalle førstedagsbrev o. l. for det samme.

S. 60 om tjenestemerker. Disse selges ikke ved postkontorene og er derfor vanskelige, for ikke å si ofte umulig å oppdrive i ubrukt stand. —

*) Alle uthevelser og parenteser er tilføyet av meg.

Det er galt. Merkene kan kjøpes ubrukte gjennom Postverkets Frimerkesalg til Samlere.

På samme side sies at portomerkene *nyttes av postverket* når en forsendelse er utilstrekkelig frankert. Forfatteren burde vite at portomerkene gikk ut av bruk i 1927 til fordel for T-stemplet. Det står klart og tydelig i Norgeskatalogen s. 56.

S. 61. Her sier han at det mangler tilstrekkelig litteratur over bypostmerkene og: Her skulde altså være en oppgave å løse for våre filatelistere. — Dette viser at forfatteren ikke har fulgt med i den filatelistiske presse, for helt siden starten av Norsk F.T. og til for kort tid siden, har sekretær Stian Sanness' arbeid om bypost gått som «føljetong». Artiklene kommer snart som særtrykk.

S. 63. I frimerkenes barndom ble det også i mangel av et virkelig stempel ofte nyttet blekkstreker eller merkene ble signert med vedkommende postmanns signatur. *Dette kaller vi for fiskalisk makulering.* — Det later til at forfatteren her har hatt en svensk bok foran seg. Fiskalisk er et svensk ord. På norsk heter det fiskal eller fiskalt, men bortsett fra det så har ikke håndnulleringen noe med det fiskale å gjøre.

S. 65. . . . Men dessverre har vi lenge savnet en virkelig filatelistisk håndbok som har kunnet gi den nye samler svar på de mange spørsmål som melder seg innen filatelen . . . Da vil jeg gjøre forfatteren oppmerksom på at det kom ut to gode håndbøker i 1942.

S. 66. Ved hjelp av denne (taggemåleren) måler en *størrelsen av taggene* på frimerkene. — Nei, man måler ikke taggenes størrelse! Hvor store er f. eks. taggene på et frimerke som er 13×14?

S. 67. Et godt hjelpemiddel til å konstatere om merker er trykt på kritt-papir, er en såkalt «kritt-prøver». Dette er en liten *metallgriffel* . . . — Forfatteren burde vite at man ikke kan bruke hvilket som helst metall, men sølv.

S. 82. Som oftest vil en på slike merker som er trykt på vannmerket papir, finne et vannmerke på hvert frimerke, men det er heller ikke sjelden at vannmerket er så stort at tegningen går over hele frimerkearket. I slike tilfeller vil hvert merke merke kun få en liten del av vannmerketegningen. *Dette forekommer bl. a. med de første norske frimerkeutgavene.* — Dette er jo det rene sludder. Vannmerker som går over hele arket finnes ikke på norske frimerker i det hele tatt.

S. 103. No til dags pleier filatelistene å ta vare på de helsakene som de leilighetsvis kommer over. — Nei, det er nettopp det de ikke gjør!

S. 106. Dessverre er en generalsamler på grunn av *kompletthetskravet* nødt til å ta med disse (blokker og miniatyrark) i sin samling . . . — Forfatteren burde vite at samlerne som oftest ikke tar med miniatyrark og blokker. Derfor har også både Michel og Senf anført disse i mindre skrift, hvilket betegner at de står i en særstilling.

S. 108. Nytrykk forekommer *aldri* med ekte poststempel. — Å jo da! Hvis forfatteren hadde undersøkt, vilde han ha funnet at det er land hvor man kunne bruke nytrykkene på brev.

Jeg kunne nevne mange andre ting som også er egnet til å forvirre. At han ikke skriver navn (f. eks. Oslo Filatelist-Klub's) riktig får så være, men det er så meget annet i denne boken som kan gi begynnerne et galt inntrykk av vår hobby

at jeg mener det er riktig å si fra. Norsk filateli er ikke tjent med at ting som ovennevnte skal komme på trykk uten å motsies. Som et eksempel på hvor forvirrende boken av og til virker, vil jeg til slutt sitere en setning på s. 110: Bortsett fra verdiansettelsen på frimerkene er katalogene det viktigste hjelpemiddel for filatelistene når merkene skal plaseres.

Det har vært antydning at denne boken skulde oversettes til tysk og dansk, men i den form boken no har må dette forhindres. Norsk filateli er ikke tjent med at en bok med så mange feil og inkonsekvenser oversettes til fremmede språk.

I. I. Jacobsen.

NORSK
FILATELISTFORBUND
1931

Klubber tilsluttet

NORSK FILATELISTFORBUND

pr. 1. juli 1944.

Arbeidernes Filatelistklubb,

Formann: B. Heggan,
Hans Hauges gt. 18, Oslo.

Bergens Filatelist-Klub,

Formann: Skipsreder F. Walter Johannesen,
Torvalm. 4, Bergen.

Bærum Filatelistklubb,

Formann: Reisende Hans H. Thelle Eriksen,
Postboks 40, Stabekk.

Drammens Filatelistklubb,

Formann: Revisjonssjef Karl Wilthil,
Forsikringsselskapet Norge,
Drammen.

Egersund Filatelistklubb,

Formann: Th. Friestad, Egersund.

Elverum Filatelistklubb,

Formann: Redaksjonssekretær Per Grambo,
Elverum.

Fredriksstad Filatelistklubb,

Formann: Ciselør G. Caspersen,
Nedre Torvstredet 2, Fredriksstad.

Gjøvik Filatelistklubb,

Formann: Skogtaksator H. Hovelsrud, Gjøvik.

Grimstad Filatelistklubb,

Formann: Gårdbruker Stoffer Line,
Landvik pr. Grimstad.

Halden Filatelistklubb,

Formann: Alf Abrahamsen, Halden.

Hamar Filatelistklubb,

Formann: Cato Gulbrandsen, Ajer pr. Hamar.

Haugesund Filatelistklubb,

Formann: Kontorsjef K. J. Aksnes,
Haugesund.

Hønefoss Filatelistklubb,

Formann: Kjell Molandsveen, Hønefoss.

Kristiansands Filatelistklubb,

Formann: Kjøpmann H. G. Hansen,
Dronningens gt. 59, Kristiansand.

Kristiansund Filatelistklubb,

Formann: Bjarne Glærum, Kristiansund N.

Lillehammer Filatelistklubb,

Formann: Fullmektig Conrad Larsen,
Lillehammer.

Mosjøen Filatelistklubb,

Formann: John Brechan, Mosjøen.

Moss Filatelistklubb,

Formann: H. Nicolayssen, Skolegt. 3, Moss.

Nordenfjeldske Filatelistforening,

Formann: Boksjeff Carlo Sparling, Trondheim.

Odda Filatelistklubb,

Formann: M. Lekve, Odda.

Oslo Filatelist-Klub,

Formann: Kunsthandler Arnstein Berntsen,
Postboks 298, Oslo.

Romerike Filatelistklubb,

Formann: Ing. Kjell W. Eriksen,
Hellerud gård, Strømmen.

Sandefjord Filatelistklubb,

Formann: Eiend.megler Ragnar E. Støkken,
Sandefjord.

Sandnes Filatelistklubb,

Formann: Frimerkehandler Lars Vølstad,
Sandnes.

Sarpsborg Filatelistklubb,

Formann: Jens Martinsen, Sarpsborg.

Skien Filatelistklubb,

Formann: Kjøpmann Peder Jensen,
Torggt. 7, Skien.

Tønsberg Filatelistklub,

Formann: Agent Eugen Hanssen,
Nedregt. 22, Tønsberg.

Troms Filatelistklubb,

Formann: Kjøpmann Erling Bangsund,
Tromsø.

Alesund Filatelistklubb,

Formann: Morten L. Knudsen, Alesund.

Møtereferater fra FORBUNDSKLUBBENE

D'herrer Sekretærer bes sørge for å sende inn referatutdrag omgående. Referatutdragene må være kortfattede, og skal være Redaksjonen i hende senest 10. i hver mnd. Sterkt forsinkede referater kan ikke påregnes inntatt.

Bærum Filatelistklubb

avholdt sitt 55. ordinære møte på Løkke restaurant i Sandvika den 10. mai 1944.

Møtet ble satt kl. 20 av formannen H. H. Thelle-Eriksen.

Protokoll fra forrige møte ble opplest og godkjent uten bemerkning.

Formannen refererte så klubbens korrespondanse, hvorav framkom at vi vilde få en ny frimerkeserie med tilleggverdi (20. mai 1944). Videre ble referert skrivelse til hr. Østensen og frue, Slependen, angående kontingentrestanse for 1942—1943. Ovennevnte ble besluttet strøket (utmeldt) av denne grunn.

Formannen opplyste at hr. Sætrang velvillig hadde stillet sine årganger av Nordisk Filatelistisk Tidsskrift til rådighet for klubbens bibliotek.

Hr. H. Sætrang holdt et litet kåseri om postgiro og formannen, hr. H. H. Thelle-Eriksen et om frankeringsmaskiner.

Da dette var det siste ordinære møte i vårsemestret takket formannen medlemmene for tilslutningen og ønsket alle en god sommer og vel møtt til høsten, og håpet på bedre forhold når vi igjen møttes.

Møtet ble hevet kl. 22.

Drammens Filatelist-Klub

avholdt sitt 172. møte den 12. juni 1944 under formannens ledelse. Til stede var bare 15 medlemmer, og dette må vel regnet ha skylden for.

Formannen ønsket vel møtt, referat ble opplest og vedtatt hvorpå formannen igjen grep ordet og innledningsvis nevnte dagens program. Han beklaget at det ikke kunde skaffes foredragsholder til møtet, og at det også hadde vist seg umulig å få utlånt en samling til demonstrasjon, men mente at saka Middelthor—Oslo Filatelistklub var så omfattende at det vilde være tilstrekkelig til program for møtet.

Han refererte så endel innkommen post. Etter å ha fortalt litt fra diplomutdelingen for juniorgruppens konkurranse og framlagt et forslag fra hr. Sverdrup til merke for junioravdelingen som formannen meddelte arbeidet meget godt, gikk han over til å greie ut saka Middelthor—O. F. K.

Først referertes en skrivelse fra O. F. K. til Nordisk F. P. at O. F. K. ønsket Middelthor avskjediget som norsk redaktør for Nordisk Filatelistisk Tidsskrift grunnet endel artikler i samme som Osloklubben fant skadelige for norsk filateli, og en resolusjon fattet av samme den 20. mars i år.

Derpå referertes en skrivelse fra Nordisk F. P.'s formann, hr. Alf G. Jonsen, som meddelte at forbundet ikke hadde adgang til å avskjedige Middelthor som redaktør selv om Osloklubbens resolusjon skulde få støtte av de øvrige forbundsforeninger.

Det ble opplyst at O. F. K. hadde nektet å tilstille klubben de 2 skrivelser man besluttet å anmode om på forrige møte og som man mente måtte ha betydning.

Skrivelser var innkommet fra sakens parter, men man fant det unødvendig å få disse referert.

Sakens dokumenter hadde sirkulert blant styret som framla følgende forslag til svarskrivelse:

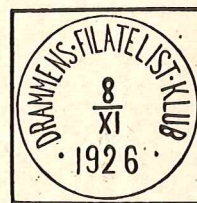
Nordisk Filatelistisk Forbund.

Ad: Sak Middelthor—O. F. K.

Drammens Filatelistklub har valgt Middelthor til redaktør av Nordisk Filatelistisk Tidsskrift, og mener vi at nevnte artikler ikke berettiger til avskjedigelse av hr. Middelthor.

Denne ble enstemmig vedtatt, og kopi av samme besluttet tilstillet dem som hadde sendt innlegg i saken.

E. R. K.

Fredriksstad Filatelistklubb.

Møte nr. 185 ble avholdt 10. mai 1944, under ledelse av formannen hr. G. Caspersen.

Til stede var 21 medlemmer. Protokoll fra forrige møte ble opplest og vedtatt.

Til behandling forelå rundskriv fra Nordisk Fil.-Forb. med anmodning om at klubben tok stilling til O. F. K.'s resolusjon om avskjedigelse av hr. Bertr. C. Middelthun som redaktør for Nordisk Fil. Tidsskrift.

Da begge parter hadde innsendt omfattende innlegg, gav formannen en kortfattet redegjørelse av saken. På et foregående styremøte, hadde styret utformet følgende svar, som styret foreslo innsett:

- 1) Vi kjenner ikke innholdet av de 2 brever der referertes til av begge parter.
- 2) De påklagede artikler kan vi være enig om er krasse, og muligens også uheldige i formen, men der finnes i Norsk Fil. Tidsskrift artikler som foranlediger dem.
- 3) Vi kan ikke innse at denne «feide» mellom redaktørene har skadet norsk filateli hverken i innland eller utland.
- 4) Å gå til avskjedigelse av en redaktør uten annen grunn enn at denne har forfekt sine meninger i sitt blad, er et altfor drastisk skritt.
- 5) Vi mener for øvrig at hr. Middelthun har et rimelig krav på å få utlevert kopier av de 2 brever som danner basis for den vedtatte resolusjon, således at han kan få anledning til å imøtegå dem.

Etter en lengere diskusjon ble der av hr. Zimmer framsett følgende forslag:

«Da F. F. K. ikke kjenner innholdet av de to brever det referertes til av begge parter, ønsker vi for tiden ikke å ta standpunkt til saken.»

Avstemningen viste flertall for hr. Zimmers forslag som dermed var vedtatt.

Hr. postinspektør Arne Ueland holdt et meget interessant kåseri om «En dag på postkontoret». Kåsøren måtte besvare utallige spørsmål og ble til slutt hyldet med livlig bifall.

Til avslutning foretok man en liten utlodning.

Møte nr. 186 ble avholdt 24. mai 1944, under ledelse av sekretæren, hr. Rønneberg, idet formannen hadde meldt forfall.

Til stede var 13 medlemmer.

Protokoll fra forrige møte ble opplest og vedtatt.

Fra formannen forelå en meddelelse om at man ved kjøp av typede norske merker fra byttehefter, burde utvise forsiktighet. Han hadde nemlig flere ganger funnet merker som ikke var det teksten angav. Han mente at der i heftene burde angis hvem merkene var typet av.

Et privatbrev til formannen angående Middelthunsaken, ble etter dennes ønske opplest. Likeledes et brev fra hr. Bertr. C. Middelthun til F. F. K. Etter forslag støttet av flere medlemmer, ble man enig om at de oppleste skrivelser ikke gav F. F. K. grunn til ytterligere forføyninger.

Sekretæren opplyste at han under et opphold i Stavanger var forevist forfalskede Kr. 5,— V merker, og advarte mot disse.

Ordet ble deretter gitt til aftenens foredragsholder, hr. skoleinspektør O. Th. Urdahl, som fortalte om «Hvordan jeg bestemmer typer». Foredragsholderen demonstrerte ved hjelp av tallrike planjer hvordan han bestemte typene av 20 mm. 3-øre, 5-øre, 10-øre og 20-øren. Det instruktive foredrag ble lønnet med livlig applaus.

I tilknytning til sitt foredrag hadde hr. Urdahl skjenket verdifulle merker til en gratisutlodning. Etter at denne var foretatt, moret man seg med å prøve å bestemme typer av endel av foredragsholderen medbrakte merker.

Sigurd Rønneberg,
sekretær.

Kristiansands Filatelistklubb.

Klubben avholdt 8. februar ordinær generalforsamling.

Til stede var 26 medlemmer.

Formannen ønsket de framtrøstede velkommen og erklærte generalforsamlingen for satt.

1. sekretæren leste så opp styrets årsberetning, som ble godkjent. Det framgikk av denne at året som gikk hadde vært et godt år for klubben tross de vanskeligheter man hadde hatt å kjempe med. Medlemstallet var øket med 9, og man hadde fått 2 nye livsvarige medlemmer. I alt var der holdt 17 medlemsmøter med bra deltagelse. Sirkulasjonsvirksomheten var øket sterkt, og omsetningen beløp seg til kr. 7000,—, omtrent det dob-

belte av foregående år. Også regnskapet viste et pent overskudd, og klubben har no en formue på kr. 4000,—.

Hovedregnskapet og salgslederens regnskap ble så opplest og godkjent.

Formannen framla styrets budsjettforslag for 1944, som også ble godkjent.

Man behandlet deretter endel lovendringer som ble vedtatt.

Så gikk man over til valg som fikk følgende utfall:

Formann: H. G. Hansen.

Viseformann: Sigurd B. Johnsen.

Kasserer: J. I. Hansen.

2. sekretær: Finn Mathiesen (suppleringsvalg).

Salgsleder: O. Kyllingstad.

Bibliotekar: J. I. Hansen (gjenvalg).

Revisor: K. J. Syvertsen (gjenvalg).

1. sekretær var ikke på valg. Til suppleanter i styret ble valgt Arild Nielsen og Hilmar Nilssen.

Etter valget foretok man trekning i gratislotteriet og en rekke frimerker ble utloddet. Man fikk så servert øl og brus som man hygget seg med utover aftenen. Generalforsamlingen hevet kl. 22.30.

O. J. H.

Møte nr. 205 ble avholdt på Katedralskolen 28. mars under ledelse av formannen.

Der var 18 medlemmer til stede.

Etter at formannen hadde åpnet møtet leste 1. sekretær opp referat fra foregående møte. Dette ble enstemmig godkjent.

Man diskuterte så hr. Opheims forslag i Norsk Filatelistisk Tidsskrift om nummerering av norske frimerker. Saken ble satt under avstemning og resultatet ble at forslaget punkt 1 ble vedtatt mot 2 st., punkt 2 enstemmig og punkt 3 mot 1 st.

I 5 min. serien leste Sig. B. Johnsen opp et underholdende stykke: Filateli og isenkram.

Til slutt sirkulerte en rekke utvalgshefter, men kjøpe-lysten var ikke stor.

Møtet hevet kl. 22.

O. J. H.

Sesongens siste møte nr. 208 ble avholdt på Katedralskolen tirsdag 23. mai under ledelse av formannen.

18 medlemmer var til stede.

1. sekretær leste opp referat fra foregående møte. Dette ble enstemmig vedtatt.

Bibliotekaren opplyste at biblioteket i det siste var blitt betydelig forøket, idet man ved kjøp og gaver hadde fått ca. 50 nye nr.

I 5 min. serien refererte formannen et interessant foredrag av dr. Justus Andersen om: De ultraviolette stråler i filateli.

Man gikk så over til premieutdelingen i frimerkekonkurransen.

Følgende fikk premier:

Gruppe I.

a. Tidligere premierte:

1. J. J. Hansen.
2. H. G. Hansen.

b. Tidligere upremierte:

1. Adolf Langeland.
2. Kåre Peersen.
3. Kr. Hodneymyr.

Gruppe II.

a. Tidligere premierte:

1. H. G. Hansen.

Gruppe III.

a. Tidligere premierte:

1. Kåre Peersen.
2. J. Behrens.

Som jury fungerte P. Lund, Hilmar Nilssen og P. Munksgård.

Til slutt avvirket man en auksjon som innbrakte kr. 26,—.

Møtet hevet kl. 22.

O. J. H.

Oslo Filatelist-Klub.

Møte nr. 1166 ble avholdt i Ped. Claussøngt. 4 den 17. april 1944 kl. 19.30 under ledelse av formannen Arnstein Bernsten.

Til stede var 111 medlemmer og 4 gjester.

Referat fra foregående møte ble opplest og vedtatt etter at Middelthun Jr. hadde ytret ønske om å få tilføyet et avsnitt han hadde skrevet.

Det ble opptatt 4 nye medlemmer:

796 Disponent Alf Apenes, Hertzberggt. 7 a, Oslo.
797 Bankassistent Sveinung Frogner, Baldersgt. 7, Oslo.
798 Dampskipspeksiditør Burton Lyng Olsen, Kragerøy.
799 Disponent Wollert Krohn, Molde.

Det ble referert 6 nye anmeldelser.

Livsvarige medlemmer:

490 Postekspeditør Kr. Tellefsen, Narvik.

Det ble fremlagt 3 bytteønsker.

Brev fra Norsk Filatelistforbund, hvori det meddelte resultatet av avstemningen for Grimstads forslag. Det ble ingen kontingentforhøyelse, og forslag om engangsbevilgning gikk heller ikke igjennom, men forbundet anmodet alle sine klubber om å yde et beløp, på samme måte O. F. K. hadde gjort. Man hadde samtidig mottatt for bundets regnskap.

2 brev fra Juniorenes tilsynsmann Odvar Witzøe ble opplest. Han anmodet formannen om å rette en appell til medlemmene om å yde bidrag i form av gode objekter til Junior-auksjonen, samt å slutte opp om den første offentlige Junior-utstilling i Norge neste søndag.

Einar Wikstrøm fyller 70 år 24. april, og i den anledning har O. F. K. sendt ham sin gratulasjonshilsen. Wikstrøm har siden 1909 vært formann i Stockholms Filatelist-selskap, og medlem hos oss siden 1911.

Etter anmodning fra Stensdal har styret overlatt ham 100 Norgeskataloger 1948 samt 300 Denolakataloger til fordeling rundt i landet.

Rolf Grude har velvillig påtatt seg å lede studiesirkelen. Man gikk så over til valg på katalogkomité for 1945. Den gamle komité fra i fjor, med unntagelse av Durban Hansen og Meidel Hopp som ønsket å tre tilbake, ble gjenvalgt. Sammensetningen ble således: Dan Thune-Larsen, Arnstein Berntsen, Johs. Jellestad, Erik Florelius og Helge Reff.

I anledning av Redaktørsaken, leste formannen opp korrespondansen med hr. Middelthou siden siste møte.

Videre ble brev fra Stavanger Filatelistklubb av 28. mars med resolusjon og styrets svar referert.

Brev fra Erling Berg av 28. mars ble opplest. Det var en sterk appell om å sette i gang innsamling til husfondet, målet må være kr. 25 000,— innen 3 måneder. Klubbens framtidige hus må sikres no. Formannen takket for hans appell og gav på kr. 500,—. Man gikk så over til den tillyste auksjon og møtet ble hevet kl. 21.15.

Hein Torgersen.

*

Møte nr. 1167 ble avholdt i Ped. Claussons gt. 4, den 1. mai 1944 kl. 19.30 under ledelse av formannen Arnstein Berntsen. Til stede var 71 medlemmer og 1 gjest.

Referat fra foregående møte ble opplest og vedtatt etter en rettelse var gjort.

Følgende nye medlemmer ble opptatt:

800 Kjøpmann Omar Lien, Prof. Dahlsgt. 52, III, Oslo.
801 Arb.bestyrt Christian M. Jacobsen, Humlestadgt. 3, Egersund.

802 Reisende Hans H. Thelle Eriksen, Boks 40, Stabekk.

803 Bankassistent Ulrik Kirekdam, Fjellgt. 125, Arendal.

804 Aut. rørlegger Oluf Pihl, Majorstuvn. 33, Oslo.

805 Disponent Trygve J. Storm, Postboks 904, Oslo.

Det ble referert 3 nye anmeldelser.

Livsvarige medlemmer:

387 Hans H. A. Rode, Oslo. . . .

795 Ing. Olav Sama, Oslo.

Formannen leste opp en rapport fra Witzøe i anledning av Junior-utstillingen. Det framgikk herav at resultatet av utstillingen var over all forventning. En kunde således notere 642 betalende besøkende og overskuddet ble anslått til ca. kr. 250,—.

Han roste juniorene for den store interesse og vilje de hadde vist før og under utstillingen, og over 100 juniorer hadde meldt seg som vaktmannskaper ved bordene. Vakt-holdet var meget godt organisert, og ingenting ble borte til tross for at man ikke hadde klart å skaffe glass over samlingene.

Til utstillingen var det innkommet over 300 samlinger, men plassen tillot ikke å ta med alle disse.

Etter at rapporten var lest takket Witzøe selv, alle de som hadde hjulpet til under utstillingen og de som hadde besøkt den.

Til slutt fikk Witzøe og Døhlle en velfortjent takk for arrangementet med utstillingen under sterk applaus fra medlemmene.

Det ble meddelt at Norsk Filatelistisk Tidsskrift nr. 1 for 1944 var utsolgt.

I anledning av Middelthou-saken kunde formannen meddele at Middelthou ikke hadde etterkommet punkt 1 og 2 i resolusjonen, hvorfor styret hadde besluttet å henvende seg til Nordisk Filatelist-Forbund for å få Middelthou avskjediget som redaktør av Nordisk Filatelistisk Tidsskrift.

Da ingen hadde mer å forebringe gikk man over til den tillyste bytteaften og møtet ble hevet kl. 20.20.

Hein Torgersen.

Tønsberg Filatelistklub.

31. mai 1944 holdtes det 168. møte i Folkets Hus under ledelse av formannen.

21 medlemmer var til stede.

Refererte skriv fra Forbundet at de omtalte vignetter var kommet. Besluttet å bestille 1000 av samme som blir utlagt hos sekretæren.

Diskutererte Charles Norums annonse i Tidsskriftet. Ble enige om at formannen tilskriver samme og gjør oppmerksom på denne og lignende annonser.

Rådmann Rolsted takket for det gode resultat av sine utvalgshafter der hadde vært i sirkulasjon i klubben.

Programmet for møtet var resultatet av formannens idé om brevkveld. Der var kommet inn 8 svarbrev. Innholdet av disse var meget rikholdig og allsidig, med ønsker og råd en gross Særlig munterhet vakte Witzøes brev. Han anmodet endog uten betenkning om opptagelse som B-medlem. Bakermester Nilsen, Nøtterø, søkte også om opptagelse.

Møtet hevet.

H. K.

Medlems-annonser.

På denne plass kan medlemmer få innrykket annonser på inntil 5 petilinjor for kr. 3,00, som må betales ved bestillingen.

Norsk massevare: 10 forskj. sorter i et antall av inntil 100 000 av hver sort tilsals for kr. 120,— pr. 10 000.

Tubfrim, Nesbyen.

Jeg er kjøper av bedre prima brukte eller ubrukte kolonimerker, både gamle og nye. Jeg er også kjøper av større generalsamling og specimen-samling.

Harald Andersen, Kirkevn. 83, Oslo. Tlf. 63 246.

Til komplettering er jeg kjøper av posthornmerker fra 1910, løvemerker 1926, erindringsmerker, 1, 2, 3, 12, 14 øre V samt Unionet og Legion. Tilbud imøtesees.

Tubfrim, Nesbyen.

Ønsker kjøpe eller låne par eller flere sammenhengende, 20 øre, Norgeskatalogen nr. 39 II, for opplæring/studier.

C. M. Henriksen, Fagerborggt. 40, Oslo.

Til min helarksamling ønskes ubrukte helsaker. Tilbud med pris sendes

Arnet Schøning, Wergelandsvn. 15, Oslo.

Kjøper Nordisk F.T. årgang 1901 samt nr. 3 og 4 samme år.

Bergens Filatelist-Klub.

Et utenlandsk album med 600—700 utenlandske merker selges for kr. 35,—. En del norske merker særlig V etter Norgeskatalogen 1944 selges også.

Dan Kildal, Weidemannsgt. 4, Lillehammer.

Aden. Senf nr. 2, 9—14, 17, 24—27, Etiopia, Egypten, Afganistan og La Aguera ønskes kjøpt eller byttet. Gir i bytte hele verdien.

Gudbrand Røssum, Hansteensgt. 1 II, Oslo.

Tlf. 51 169 e. kl. 17,00.

Jeg trenger såre Welt-Ganzsachenkatalog, og gir i bytte «Braune Band» 38 (AFA 666) med spesialstempel. Dessuten trenger jeg sterkt til en brukbar pinsett.

Paul H. Jensen, Gardevn. 2 D IV, Oslo.

Kjøper følgende helark: Nr. 12b, 17b, 22b, 48a, 48b, 50b, 73, 75, 76, 85a, 86b, 92a, 102a, 107, 110 I, 110 II a, 110 II b, 111, 112, 113, 168a, samt 96, 99, 100, 103, 104, 105, 109 på gullig papir. Tj.m. nr. 6b, 12, 17, 32b. Return. 1 og 2. (Nk. 1944.) — Tilbud i dette blads eksp. mrk. «Helarksamling».

Godt utvalg

i nyere norske og utenlandske serier.

E. BORGLIN, *Vibes gt. 14, — Oslo.*

Intern. Frimerkebytteklubb «Valkyrien»

487 medl. fra hele verden. Årskontingent kr. 5.
Alle opplysninger gratis hos den norske repr.

BJARNE HANSEN

Postgiro 33706 — GARDERMOEN

Grovfagget nr. 51 IV tilsalgs.

Ett pent ekspl. av nr. 51 IV variant tagget 13½ : 12½ tilsalgs for kr. 1000,—. Selges fortrinnsvis til en som kan gi et pent ekspl. av nr. 7 imellom. — Har også interesse av nr. 1 med blekkannullering; nr. 6, nr. 19a og nr. 49 I b.

R. CHR. BLICHFELDT jr. - Ulriksdalsv. 29, Bergen

Ubrukte frimerker tilsalgs

500 sett Nordraak (helark), 200 sett Redning (helark), 200 sett Nordkapp III (helark), 100 stk. 20 øre og 100 stk. 60 øre Snorre (helark) og 50 sett Nansen 1940. Dessuten 15 stk. 5 Kr. Håkon 1937 brukte, noen hårdt stemplet og med svake kopiflekker.

Tilsalgs i partier eller under ett til høystbydende.

LARS VØLSTAD
SANDNES

Norsk Filatelistforbunds stemplingsvignetter

er no utkommet og fås kjøpt hos landets filatelistklubber og frimerkehandlere samt ved Postverkets Frimerkesalg til Samlere (Samlerluka). Pris 3 øre pr. stk. Av utsalgsprisen tilfaller 1 øre pr. vignett Norsk Postmuseum.

Videreførhandlere kan bestille vignettene direkte fra

RAMBÆKS TRYKKERI

Tollbugata 2, Oslo.

Ingen andre vignetter enn denne kan benyttes på postsaker i Norge.

Vi kjøper alle sorter norske merker

Blant annet betaler vi:

	Pris pr. stk.
Nordkapp I, kpl.	kr. 25,—
Nansen I, kpl.	» 4,50
5 Kr. Håkon 1937	» 28,—
30 øre Nordkapp II	» 2,30
Maud, kpl.	» 4,90
Nansen II, kpl.	» 2,20
Redning, kpl.	» 1,50
Legion og Universitet å	» 9,—
5 Kr. V	» 10,—
V serien, kpl.	» 35,—
Nordraak, kpl.	» 1,45
Nordkapp III, kpl.	» 1,25
Frontkjemper	» 0,40
200 øre å betale	» 7,—

Prisene er beregnet på stemplede merker. For skillingsmerker o. l. de billigste typer. Nyeste innkjøpsliste og prisliste sendes gratis.

Vi kjøper også bedre merker fra hele verden. Hvis De har noe å selge, så skriv til oss og be om tilbud og De vil sikkert bli meget fornøyd.

Ludvigsen & Pettersen
SANDNES